

Lunds Universitet

Centrum för genusvetenskap

Marscherande mödrar

En komparativ studie av synen på kvinnan inom den nationalsocialistiska rörelsen under 1930- och 2000-talet

Elias Andersson

Genusvetenskap 61-90 hp (GNVK01)

Handledare: Jens Rydström

Vt 2008

Abstrakt

Syftet med denna studie är att undersöka hur kvinnan som könsidentitet konstrueras och förändras inom den nationalsocialistiska diskursen under sjuttio års tid. Uppsatsen är en komparativ studie av den nationalsocialistiska rörelsen i Sverige under 1930-talet och 2000-talet och dess syn på kvinnan. Grunden för uppsatsen och dess analys utgörs av främst tidningsartiklar från rörelsens tidskrifter från de båda tidsperioderna. I analysen av den nationalsocialistiska diskursen har jag använt diskursanalysen. Bakgrunden till uppsatsen är att synliggöra kvinnan och dess agentskap inom den nationalsocialistiska rörelsen, vilket historisk forskning oftast döljer. Kvinnan beskrivs främst som passiv och marginaliserad inom tidigare forskning, med några få undantag. Resultatet av studien visar bl.a. att bilden av kvinnan inom rörelsen marginellt har förändrats under sjuttio års tid. Det går även tydligt att se en koppling, utifrån material, mellan de idéer och ideal som var samhälligt rådande under 1930-talet och de idéer och ideal, i förhållande till könsroller, som idag förespråkas av rörelsen.

Nyckelord: Diskursanalys, fascism, kvinna, kön, moderskap, nationalsocialism

Abstract

The purpose of this study is to investigate the construction and changes of the female gender in the national socialistic discourse during the last seventy years. The essay is a comparative study of the national socialistic movement in Sweden and its view on women during the 1930s until the twenty first century. The essay and its analysis are mainly based on articles from publications published by the movement during the time period stated. In the analysis of the national socialist discourse I have used discourse analysis. The background to the essay is to make the national socialist woman and her making in history visible, something that is often hidden in historical research. Women are with few exceptions, mainly within earlier research described as passive and marginalized. The results of this study show that the picture of women in the national socialistic movement only marginally has changed during these last 70 years. From the material a clear connection can be seen between the ideas and ideals that were governing with respect to gender roles in the 1930s and the ideas advocated by the movement today.

Keywords: Discourse analysis, fascism, woman, gender, motherhood, National Socialism

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte	2
3. Materialet	2
3.1 Urval	3
4. Tidigare forskning	4
5. Teoretiska utgångspunkter	7
5.1 Kön och genus	7
5.2 Genus, klass och disidentifikation	8
5.3 Fascismens och Nationalsocialismens grund	9
6. Metod	10
7. Den svenska nationalsocialistiska rörelsen	13
7.1 1930-talets rörelse	13
7.2 2000-talets rörelse	14
7.3 Kvinnlig organisering inom rörelsen	15
8. Kvinnorna och nationalsocialistiska rörelsen på 1930-talet	17
8.1 Kvinnoideal	17
8.2 Den privata sfären	18
8.3 Den offentliga sfären	19
8.4 Emancipation	20
8.5 Sexualitet, abort och preventivmedel	22
8.6 Kvinnan som offer	23
9. Kvinnorna och nationalsocialistiska rörelsen 2000-talet	24
9.1 Kvinnoideal	24
9.2 Den privata sfären	25
9.3 Den offentliga sfären	26
9.4 Emancipation	27
9.5 Sexualitet, abort och preventivmedel	27
9.6 Kvinnan som offer	29
10. Sammanfattning och slutsatser	30
10.1 Historian, kvinnan och idealen	31
10.2 Skillnader, likheter och särdrag	34
11. Litteratur	38
11.1 Källor	39
11.2 Internetmaterial	40

1. Inledning

Idag är kvinnorna ett återkommande inslag i de, tidigare manligt dominerade, nazistiska manifestationerna. Den stereotypa bilden av en nazist; rakad muskulös ung man, har sedan mitten av 1990-talet ifrågasätts till följd av att allt fler kvinnor tagit plats i leden. Antalet kvinnor inom den nationalsocialistiska rörelsen har ökat till att idag utgöra sjuttionio procent av NSF:s medlemmar, vilket är en ökning med över tio procent sedan mitten av 1990-talet. När det svenska samhället arbetar med att öka jämställdheten beger sig allt fler kvinnor in i den nationalsocialistiska och nationella, och i sin grund antifeministiska, rörelsen. Kvinnorna har tagit ett mer aktivt deltagande i rörelsen, ifrån att tidigare ha ingått i rörelsen genom sina pojkvänner. Allt fler kvinnor inom rörelsen deltar inte enbart i de traditionellt sätt kvinnliga aktiviteter inom rörelsen utan deltar även aktivt i den sk gatukampen. Det går inte längre att undvika att tala om nationalsocialistiska rörelsen utan att även tala om kvinnorna inom den.¹

I det solfyllda junivädret står de, med axellångt lössläppt hår och uniformt iklädda vita skjortor och svarta kjolar, i täten av den årliga manifestationen *Folkets marsch* på nationaldagen i centrala delarna av Stockholm. Det är med stolthet de håller de svenska fanorna i sina händer. Under 1990-talet då streetfighterkulturen var mer utbred inom rörelsen var det männen som tog täten i manifestationerna som försvararen av sitt land och folk, något som delvis har förändrats under 2000-talet då rörelsen offentligt kan ses söka en större acceptans. Kvinnorna har, vilket som fenomen dock inte är specifikt för 2000-talet, mer och mer fått utgöra en lockfågel för rörelsen utåt. Ända sedan 1930-talet har kvinnan fungerat som en galjonsfigur för den nationalsocialistiska rörelsens propaganda, där bl.a. kvinnan har framställts som den blonda modern vilken stödjer mannen i kampen för nationen och folket. Kvinnor har även rollen i den nazistiska propagandan som offer för det mångkulturella och judiska hotet. Kvinnan utgör en symbol, i den nationalistiska diskursen, för dygd och moral, vilket ger retoriken kring våldtäkterna på "svenska" kvinnor en flerdimensionell bild av ett mångkulturellt hot mot samhällsdygden och samhället i stort.² Till trots att antalet kvinnor i rörelsen ökar är den nationalsocialistiska rörelsen en patriarkal mansvärld där idealkvinnan står framför spisen och föder barn. Idag, liksom under 1930-talet, står männen i talarstolarna, med få undantag. Vad är det då i denna tydligt patriarkala sfär som lockar kvinnor till denna rörelse? Hur förhåller sig kvinnorna inom rörelsen till den bild som ges av dem och hur begränsar denna bild deras handlingsutrymme?³

---

¹ Blomquist (2006) "Allt fler kvinnor söker sig till extremhögern", *Expo* nr. 2, s. 14.

² Mosse 1997:17

³ Dalsbro (2006) "Våldtäkter som propagandavapen", *Expo* nr. 2, s. 23ff, Blomquist (2006) *Expo* nr. 2, s. 14f.

2. Syfte

Syftet med denna uppsats är att studera och beskriva den bild av kvinnan som kvinnorna inom den nationalsocialistiska rörelsen måste förhålla sig till och utifrån denna välja sitt handlande. Detta främst för att öka förståelsen för varför kvinnor väljer att organisera sig i den nationalsocialistiska rörelsen. Vilka möjligheter fanns, och finns, det för kvinnorna att aktivt delta och bröt, eller bryter, detta mot de traditionella normerna för kvinnors handlande utanför den privata sfären? Jag har valt att göra en komparativ studie av hur kvinnan framställdes och konstruerades inom rörelsen hur detta har förändrats från rörelsens storhetstid, om dock marginell i det politiska livet, i Sverige under 1930-talet, till dagens och 2000-talets nationalsocialistiska rörelse. Vilka likheter och skillnader finns det rent ideologiskt mellan dessa två tidsperioder, och vad kan dessa bero på? Jag gör inget anspråk på att finna "svaret" på de frågor som jag ställer, utan främst erbjuda en förklaringsmodell för kvinnornas handlande och val av strategi inom rörelsen. De centra frågorna för att nå en förståelse kring kvinnornas organisering, och vilket utrymme detta innebär, är främst: hur är "kvinna" konstruerad som en kategori inom diskursen? Hur görs könsskillnaderna till en relevant distinktion i sociala relationer? Hur konstrueras underordnade relationer genom sådana distinktioner? Vilka processer är centrala för fixeringen av sådana underordnade relationer?

Frågeställning: *Hur konstrueras det kvinnliga könet inom den nationalsocialistiska rörelsen under 1930-talet och 2000-talet i Sverige?*

Har det skett någon förändring av vilka nodalpunkter som konstruktionen tillfälligt fixeras till och reproduceras genom på 2000-talet i förhållande till 1930-talet?

3. Material

Basen för min studie ligger i de tidskrifter som den nationalsocialistiska rörelsen ger ut, både i rent fysisk tidningsform och 2000-talets elektroniska motsvarighet - internetsidor med anspråk om att vara ett nyhetsmedium. Detta material kommer att kompletteras med andra publicerade texter som är av intresse för mina frågeställningar. Grunden för min studie av 1930-talets rörelse ligger i tidskrifterna *Den Svenske Nationalsocialisten*, även kallad *Den Svenske*, och *Nationell Socialism*. Tidskrifterna utgjorde organ åt det största nationalsocialistiska partiet i 1930-talets Sverige: Nationalsocialistiska Arbetarpartiet (NSAP), som i folkmun benämndes som Lindholmarna, efter deras ledare Sven Olov Lindholm. Tidningen DSN utkom en gång i veckan efter partisplittningen 1933 och utgavs

under detta namn fram till början av 1939 då ett namnbyte skedde till *Den Svenske Folksocialisten*. Upplagan varierade mellan åren från att komma ut en gång till två gånger på vecka. Under 1935 började chefredaktören Per Dahlberg ge ut månadstidskriften *Nationell Socialism*, vilken utkom fram till 1938. Tidskriften innehöll längre och mer djupgående artiklar i jämförelse med DSN. I min studie studerar jag artiklar ur DSN 1933-1939 och *Nationell Socialism* 1935-1938 som behandlar kvinnans roll inom rörelsen och i det utopiska nationalsocialistiska samhället.

Under 2000-talet tog partiet Nationalsocialistisk front åter upp namnet *Den Svenske nationalsocialisten* och började ge ut sin tidning under 1930-tals namnet. Detta är en explicit uttryck och koppling till 1930-talets rörelse, vilken har varit höjdpunkten för den nationalsocialistiska rörelsen i svensk historia. Idag är tidskriften uppdelad både i ett internetmedium och en papperstidning, som utkommer med cirka fyra nummer per år. Tidskriften började ges ut under 2001, men finns enbart bevarad och tillgänglig från 2003. Utöver *Den Svenske nationalsocialisten* har jag valt att utöka materialet till att även omfatta den näst största nazistiska organisationen i Sverige; Svenska motståndsrörelsen. På deras hemsida *patriot.nu* publiceras artiklar, krönikor och rent ideologiskt utbildande texter. I likhet med NSF ger även SMR ut en egen tidskrift *Nationellt Motstånd* som utkommer med minst tre nummer per år och började ges ut 2003. Huvuddelen av mitt material för 2000-talets rörelse utgörs av dessa två tidskrifter, *Den Svenske nationalsocialisten* och *Nationellt Motstånd*, och artiklar från de två hemsidor som är kopplade till dessa både; *den-svenske.com* och *patriot.nu*. Det problematiska med det sistnämnda mediet är att det inte är lika kontinuerligt dokumenterat och bevarat till skillnad från de tryckta utgåvorna. Detta försvårar mina möjligheter att ta del av artiklar och texter från de första åren av 2000-talet, vilket inte ska ses som avgörande för utfallet av min studie.

3.1 Urval

Mitt urval av källmaterial har skett utifrån systematiska genomgångar av tidskrifterna DSN, *Nationell Socialism*, *Nationellt motstånd* av samtliga nummer mellan åren: DSN 1933-1939 och 2003-2007; *Nationell Socialism* 1935-1938; *Nationellt Motstånd* 2003-2007. På liknande sätt har behandlingen av de två internetsidorna; *den-svenske.com* och *patriot.nu*, skett. Dock är det svårt att konkret visa på vilka år som har gått igenom, men i förhållande till den senare upplagan av DSN och *Nationellt motstånd* rör det sig om betydligt fler artiklar under samma tidsperiod. På ett ungefär rör det sig om artiklar från 2003-2007, då bevarandet av texter från

perioden 2000-2002 är knappt, men dock sporadiskt, förekommer. Urvalet av artiklar har gjorts utifrån vilka idéer och frågor som kan vara centrala för att svara på mina frågeställningar. Ett centralt begrepp i urvalet är "kvinna" och hur det används och sätts i olika kontexter i artiklarna. Totalt rör det sig omkring femton stycken artiklar och texter som har närstuderats från var av de två tidsperioderna. Texterna från 1930-talet kommer främst från mikrofilm, men även i pappers upplagor. 2000-talets textmaterial är främst hämtat från internet, men även här finns en viss pappers upplaga. Samtliga texter finns i olika former i författarens ägor.

4. Tidigare forskning

Forskningen kring kvinnan, inom den nationalsocialistiska och fascistiska rörelsen, är till viss del begränsad, framförallt inom den svenska kontexten. Ett av de mest centrala projekten är Claudia Koonz, numera klassiska, bok från 1987; *Mothers in the Fatherland*, vilken behandlar kvinnorna i Nazityskland. Koonz anlägger ett delvis nytt perspektiv i förhållandet mellan fascismen och kvinnan genom sin koncentring på hur kvinnorna stödde den tyska nazismen, istället för att enbart se hur de drabbades av denna. Koonz presenterar en komplex offermodell, i vilken hon menar att kvinnor drabbas olika av den nazistiska politiken. Hon visar på hur kvinnorna inom rörelsen inte var genomgående marginaliserade, utan ägde tillträde till en exklusiv offentlig kvinnlighet. Hon menar att nazismen kunde bidra till en brytning mot den manliga kontrollen och ett vidgande av moderskapet utanför hemmets väggar. Rörelsen gav dem en möjlighet att överskrida traditionellt kvinnliga gränser genom att bl.a. marschera.⁴

Koonz går emot att kvinnor, som grupp, betraktas som objekt i historien, snarare än som de aktiva agerade subjekt de faktiskt var. Rörelsen, i sin totalitära karaktär, begränsade inte enbart kvinnornas handlingsutrymme, utan även männens. Koonz åskådliggör en sammanflätning av nazismen och den tyska kvinnorörelsen i sin analys av det nazistiska språket. Koonz lokaliserade en gemensam diskurs för dem båda – *das Lebensraum* (rum att leva i). Begreppet *Lebensraum* var en grundbult för Adolf Hitlers politiska agitation, i bl.a. *Mein Kampf*, och för den nazistiska ideologin. Enligt Hitler förtjänade herrefolket ett "livsrum" på bekostnad av de slaviska folken, något som fick sitt uttryck i Nazitysklands expansion mot öst, men även inrikes. För medelklasskvinnorna i BDF (Bund Deutscher Hausfrauen) var *Lebensraum* en hyllning av politikens roll i familjesfären. BDF förespråkade

---

⁴ Koonz (1987) *Mothers in the fatherland*

hemmafruidealet, ett ideal som arbetarklasskvinnor aldrig kunde ta del av. Det kulturella idealet *Lebensraum* bekräftade medelklasskvinnornas stolthet och sociala status. Diskursen om *Lebensraum* var något som var genomgående och centralt i det tyska samhällets ideologi och gav de största kvinnoförbunden en ökad politisk makt och inflytande. Diskursen om *Lebensraum* och ideologin om moderskapet var en del av nazisternas politiska idé om kulturell överlägsenhet. I denna analys skiljer sig Koonz helt från tidigare forskning i ämnet genom att gå bortom kategorier som offer och föröväre i sin analys. Koonz menar att en sådan uppdelning vare sig är uppnåelig eller eftersträvansvärd. Koonz förtydligar det i att ”many middle-class Jews, like many middle-class Catholics, had welcomed an authoritarian state except for its anti-Semitism”⁵.

Claudia Koonz bok väckte under 1980-talet en historisk feministisk debatt kring kvinnornas del i Nazityskland. Gisela Bock, en ledande tysk historiker, motsatte sig Koonz historieskrivning. Bock håller fast vid den tidigare rådande bilden av kvinnorna som offer för nazismen, eftersom de alla var disciplinerade och förtryckta av hotet om abort och sterilisering. Bock menar i sin studie *Zwangsserilisation im Nationalsozialismus*, enligt professorn i historia Atina Grossmann, att nazisterna kunde upprätthålla sin makt över kvinnorna i Tyskland genom hotet att ta ifrån dem deras moderskap, och därigenom i förlängningen deras kvinnlighet.⁶

2000 publicerade den brittiska historikern Julie V. Gottlieb sin avhandling om kvinnorna inom den fascistiska rörelsen i Storbritannien under mellankrigstiden och andra världskriget. I denna visar hon på att kvinnorna hade en avgörande och framträdande roll inom den brittiska rörelsen. Hon motsätter sig, likt Koonz m.fl., den traditionella offermodellen av kvinnor inom fascistiska och nationalsocialistiska grupperingar. Hon menar att tidigare forskare har tagit patriarkatet som fascismens underliggande paradigm förgivet och bidragit till att måla upp kvinnorna inom fascismen som lurade. Grunden för detta, enligt Gottlieb, ligger bl.a. i medelklass feministernas myt om systerskapet. Gottlieb framhåller en viktig grund för att skriva historien om kvinnor och fascismen, vilket hon menar Koonz tar fasta på. Feminister har inte gjort anspråk på kvinnorna kring Hitler, medan de inte är uppmärksammade av de manliga historikerna. Gottlieb ser en fara i att delar av denna historia inte speglas för kommande generationer, vilka inte har sett konsekvenserna av dessa ideologier.⁷

---

⁵ Koonz 1987:360

⁶ Grossmann (1991) “Feminist Debates about woman and National Socialism” *Gender & History* nr. 3, s, 351f, 355

⁷ Gottlieb (2003:4ff) *Feminine Fascism*

Intresset för kvinnorna inom nazistiska och fascistiska rörelser har under 1990-talet spritt sig runt om Europa, vilket har bidragit till att forskningsfältet idag behandlar flera olika kontexter, utöver den tyska, i studien av kvinnors organisering inom den högerextrema miljön. Martin Durhams bok *Women and Fascism* är ett exempel på detta. I de inledande kapitlen diskuterar han dock kvinnorna i Nazityskland och det fascistiska Italien, varefter han övergår till studiens huvudmaterial – Storbritannien. Durham anlägger en lång historisk intervall i sin studie som sträcker sig från mellankrigstiden fram till 1990-talets National Front. Studiens utgångspunkt är att det inte finns någon definierbar fascistisk kvinnosyn, utan att denna skiftar från tid och geografisk plats. Durham ser dock vissa återkommande diskurser, däribland den komplementära synen på kön.⁸

Forskningen kring den svenska nationalsocialistiska rörelsen är mycket begränsad och sporadisk. Det var av denna anledning som historikern Heléne Lööw under 1980-talet tog sig ann detta ämne, vilket resulterade i hennes doktorsavhandling *Hakkorset och Wasakärven* 1990, som undersöker den nationalsocialistiska rörelsen i Sverige mellan 1924 till 1950. Sveriges största nationalsocialistiska parti, Nationalsocialistiska Arbetarpartiet⁹ (NSAP), bildades 1924 och upplöstes 1950, vilket ligger till grund för Lööws val av tidsintervall. Lööws avhandling är indelad i tre delar; första delen beskriver de nationalsocialistiska partier som fanns i Sverige under tidsperioden. Den andra delen är tematiskt upplagd och behandlar de två största partierna NSAP och Sveriges Nationalsocialistiska Parti (SNP), genom att bl.a. titta på deras propaganda och deras förhållande till Tyskland m.m. I den tredje delen av avhandlingen studerar Lööw de motreaktioner som rörelsen mötte från samhälle i form av lagstiftning, säkerhetspolisens behandling m.m. undantaget den antifascistiska rörelsen och dess yttringar. Lööw tar delvis upp kvinnors organisering inom rörelsen i sin avhandling, men enbart genom att historiskt beskriva den organisatoriskt och utan att dra några specifika slutsatser för denna grupp. 1998 kom uppföljaren till hennes avhandling, vilken behandlar rörelsen och vit-maktmiljön mellan 1980 till 1997. I denna lyfter Lööw främst fram de ideologiska likheterna inom rörelsen, som kan ses som mer uppsplittrad i mindre grupperingar i jämförelse med 1930-talet.¹⁰

---

⁸ Durham (1998) *Women and Fascism*

⁹ även känt som Lindholmarna efter dess ledare Sven Olof Lindholm

¹⁰ Lööw (1990:30ff) *Hakkorset och Wasakärven: en studie i nationalsocialismen i Sverige 1924-1950*, Lööw (2004) *Nazismen i Sverige 1924-1979*

5. Teoretiska utgångspunkter

Studiens teoretiska utgångspunkter utgörs av teorier om kön och klass. Anledningen till valet att använda teorier kring kön är uppenbar – då konstruktionen av kön utgör studiens fokus. Fördjupningen i teorier kring hur klass konstrueras är dess centrala del i identitetsskapandet, men även för vår förståelse av den sociala kontext i vilken kön konstrueras och materialiseras.

5.1 Kön och genus

Som teoretisk grund för denna uppsats ligger bl.a. filosofen Judith Butlers teorier kring kön och genus. Butler menar att genus inte först och främst är en social konstruktion, utan snarare en form av iscensättande – ett *performance*. Genus materialiseras och reproduceras genom ett skådespel. Butler anser att våra könsliga identiteter skapas performativt, av de handlingar vi utför. Vi blir kvinnor och män genom att vi klär, talar, beter och rör oss som vi, i våra könsroller, förväntas göra. Istället för att se vårt handlande som ett resultat av vår könsidentitet, ser Butler denna som ett resultat av vårt handlande. Butler gör ingen tydlig distinktion mellan kön och genus i individen. Hon menar att gränsdragningen mellan kön och genus är för vag för att begreppen skall kunna utgöra någon realitet. Butler kritiserar uppdelning i kön och genus, vilken hon menar tenderar att framhålla kön som en grund, ett fundament, för skapandet av genus.¹¹

Butlers teori skall inte ses som att iscensättandet döljer en verklig subjektivitet bortom skådespelet, istället försöker hon visa på hur identiteter är ett rent diskursiva fenomen som mobiliseras genom performativitetens ständiga repetition. Butler menar att detta innebär att identiteten aldrig fullständigt internaliseras genom den ständiga upprepningen. Butler ansluter sig, likt den franska filosofen Michel Foucault, till samma perspektiv i sitt hävdande av avsaknaden av ett ursprungligt eller verkligt kön som performativiteten skulle dölja. Med detta vill hon visa hur identiteten är ett rent diskursivt fenomen som reproduceras genom upprepningen, vilka aldrig fullständigt internaliseras. Butler menar att ”genus är ett slags imitation”¹² och det är genom praktikens upprepande, preformativiteten, som det diskursivt befästs som det ”naturliga” originalet.¹³

I likhet med diskursteoretiker förespråkar Butler dekonstruktion för att kunna ifrågasätta de samlade identiteterna, som diskursen förmedlar, däribland kön, men även för att motverka föreställningen kring politik som något synligt. Handlande som bygger på befintlig kunskap

---

¹¹ Butler (2005:47ff, 72) *Könet brinner!*

¹² Ibid. 72

¹³ ibid. 47ff, 72f, 77

och erfarenheter riskerar att befästa och normalisera könsskillnaderna, istället för att ifrågasätta dem. Syftet med att använda Judith Butler i denna uppsats är främst för att visa på grundantagandena kring kön som denna uppsats bygger på. Begreppet performativitet blir användbart i studien av vilka uppgifter, handlingar, som kvinnorna utför. Kan deras handlande inom rörelsen enbart anses reproducera traditionellt sett kvinnliga ideal eller finns det handlande som går emot diskursen och vidgar den könsliga identiteten och dess möjligheter? För att besvara denna fråga blir preformativiteten, som begrepp, högst användbar.¹⁴

5.2 Genus, klass och disidentifikation

I boken *Att bli respektabel* beskriver den brittiska sociologen Beverley Skeggs en grupp arbetarklasskvinnor i deras skapande av genus i en historisk kontext. Hon visar på hur normen för femininitet konstrueras i förhållande till den vita medelklasskvinnan. Detta, menar Skeggs, föder känslan av skam och brist hos arbetarklasskvinnor, då de aldrig kan vara kvinna på rätt sätt. ”Skammen har att göra med ett erkännande av andras omdömen och en medvetenhet om sociala normer; man mäter sig själv mot de normer andra satt upp. Skamdiskursen är ett av alla de mest försåtliga medlen för att få kvinnor att erkänna, reglera och kontrollera sig.”¹⁵

Skeggs betonar att man aldrig kan studera genus, i den skapande processen, utan att samtidigt studera klass. I boken utgår Skeggs ifrån Bourdieus klassbegrepp, framför det marxistiska, vilket hon anser ger en förenklad bild av klass – enbart i förhållande till produktionen. Bourdieu använder sig av socialt, symboliskt, kulturellt och ekonomiskt kapital som grund för att klassbestämma en person. Femininitet och maskulinitet kan beskrivas som ett slags kulturellt kapital, där maskuliniteten värderas högre. Skeggs visar på hur kvinnorna i hennes studie väljer att investera sitt begränsade kapital i omvårdnadsdiskursen för att distansera sig till den historiska konstruktionen av arbetarklasskvinnan som smutsig, sexuell och potentiellt farlig, d.v.s. den normativa femininitetens motpol. Subjektpositionen uttrycks inte, enligt Skeggs, i termer av tillhörighet, utan snarast utifrån disidentifikation, markerat avståndstagande, från och dissimulering, förnekelse, av det icke-respekta.¹⁶

Den amerikanske historikern George L. Mosse använder sig även av begreppet respektabilitet när han i sin bok *Nationalism and sexuality* visar på hur Europas bourgeoisie säkerställde sin ställning i samhället med hjälp av respektabiliteten. Under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet kämpade de europeiska nationerna för att stärka sig inåt och utåt.

---

¹⁴ Butler 2005:68, 264f, 286ff

¹⁵ Skeggs (1999:197) *Att bli respektabel*

¹⁶ Skeggs 1999:11f, 20-24, 89, 119

Detta skedde parallellt med att borgerskapet distanserade sig till arbetarklassen genom respektabiliteten och de ideal som följer. I samlandet av nationerna kring centrala nationalistiska symboler, liksom flaggor och statyer som folket kunde identifiera sig med, följde borgerskapets ideal och blev fundamentala pelare i det nationalistiska nationsbygget. Ett av de mest fundamentala elementen var kärnfamiljen som hade en central roll i samhället, både genom att tilldela de olika individer olika roller och därigenom behålla ordningen men kärnfamiljen fungerade även som en nödvändig agent för kontrollen över sexualiteten.¹⁷

Begreppet respektabilitet är i allra högsta grad en historisk konstruktion, vilket både Mosse och Skeggs visar på. På samma sätt är begreppet kvinna, inom den nationalsocialistiska diskursen, en historisk produkt. Vad som definieras som en ”god” kvinna behöver inte vara identiskt genom historien, utan meningen är att visa på hur diskursen kring ”den goda kvinnan” verkar via samma typ av makttekniker. Foucault intresserar sig inte i sina studier av vad som egentligen hände i det förflutna utan vad som fortfarande är levande av detta i nuet. Foucault menar att det alltid är en fråga om makt där diskurser uppstår, vilken gör att vikten av att söka efter samverkan mellan makt, vetande och sociala praktiker blir central för studien och dess analys.¹⁸

5.3 Fascismens och Nationalsocialismens grund

Förhållandet och släktskapet mellan fascismen och nationalsocialismen är en omtvistad fråga inom idéhistorien. Det finns inget som kan ses som original eller ursprungskälla till nationalsocialismen, då grunden ofta är en pragmatisk inställning till principer. I denna uppsats har jag valt att utgå ifrån synsättet att nationalsocialismen är starkt besläktad med fascismen. Idéhistorikern Sven-Eric Liedman, en av förespråkarna för detta synsätt, menar att man inte kan tala om någon fascistisk ideologi, i samma mening som t.ex. en liberal, av anledningen att fascismen är genomgående anti-rationell och bygger sina övertygelser, inte på intellektuella argument utan, på känslor och myter. Rörelsen är elitistisk i sin vurm inför ledaren – *Führern* eller *Il Duce*. Rörelsen är principiellt antidemokratisk och inriktad på att mobilisera massan. Staten anses, inom rörelsen, vara överordnad individen och ses enbart som ett medel för nationen eller folket. ”Folket” kan ses som en historisk enhet och inom den nationalsocialistiska rörelsen förändras detta till rasen med starka kopplingar till rasbiologin. Till följd av influenser från andra ideologier blir nationalsocialismen och fascismen svårplacerade på den politiska kartan. Rörelsen konstruerar sig själv i motsats och polemik

---

¹⁷ Mosse (1997:16, 18f) *Nationalism and Sexuality*

¹⁸ Foucault (2002) *Sexualitetens historia 1 – Viljan att veta*, Foucault (2003) *Övervakning och straff*

mot samtliga dominerande ideologier. Korporativismen och nationalismen är starka inslag i rörelsens idévärld, där våldet har en central roll som medel i kampen.¹⁹

Den norska professorn i praktisk filosofi Harald Ofstad menar att den nationalsocialistiska ideologin, med utgångspunkt i Adolf Hitlers texter, är uppbyggd på, liksom titeln; vårt förakt för svaghet. I Hitlers tolkning av Charles Darwins *The Origin of Species* menar han att det ständigt pågår en kamp mellan olika folk, raser och individer, vilken alltid är en kamp mellan ”stark och svag”. Att den ”starka” måste segra över den ”svaga” är enligt en naturlag bestämt. Den ”svaga” är av naturen dömd till undergång och nazisterna bär därför inget ansvar för att dessa utrotas. Identifikationen med makt i kombinationen med ett förakt för svaghet är en av de centralaste grunderna i den nationalsocialistiska tankekonstruktionen, enligt Ofstad.²⁰

6. Metod

I min studie av den nationalsocialistiska rörelsens syn på kvinnan, och hur denna får sina uttryck, passar diskursanalysen bra i mitt synliggörande av vilka diskurser som den nazistiska kvinnan talar till. Mitt uppsatsarbete utgörs av en textstudie av olika tidskrifter och texter från rörelsen. Diskursanalysen är ett bra verktyg i detta arbete samtidigt som den delar de teoretiska utgångspunkterna och antagandena med studien, bl.a. en konstruktivistisk syn på kön

Ursprunget till diskursanalysen går till stor del att finna i den franska idéhistorikern Michel Foucaults tankar och teorier. Maktbegreppet inom diskursteori är starkt präglad av just Foucaults förhållande och syn på makt. Makt ses ur denna synvinkel som skapande av den sociala världen vi lever i och är ingenting man kan inneha eller besitta, utan enbart något som man genom handling kan utöva gentemot andra. Makt är i Foucaults teorier kopplat till kunskapsproduktionen, vilket gör att vi är beroende av den för att kunna förhålla oss till den sociala värld vi är en del av. Maktutövning är, enligt Foucault, inskränkt av den rådande diskursen, vilken begränsar de individer som har tillgång till den genom uppställning av krav och kvalifikationer.²¹

Mitt val av inriktning inom diskursanalysen föll på Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursteori, främst för att den oftast beskrivs som den mest poststrukturalistiska, med klara spår av marxistisk teoribildning. Men även för att deras begrepps användning och deras

---

¹⁹ Liedman (2006:229ff) *Från Platon till kriget mot terrorismen*, Larsson (2006:101ff) *Politiska ideologier i vår tid*

²⁰ Ofstad (1987:41f, 46f) *Vårt förakt för svaghet*

²¹ Winther Jørgensen & Philips (2000:20, 44f) *Diskursanalys som teori och metod*, Foucault (1993:12f, 26) *Diskursens ordning*

förhållande till de diskursiva praktikerna i vilken texter, vilka utgör grunden för min studie, ges en central roll i diskursens reproduktion och artikulation. Om man ser till studiens textliga omfattning har jag inte för avsikt att genomföra en lingvistisk djupanalys av mitt material. Det förekommer heller inga direkta centrala texter på ämnet, vilket skulle tilldela dem en viktigare roll än andra i mitt material, vilket gör att Norman Faircloughs kritiska diskursanalys inte är ett adekvat verktyg i min studie.²²

Laclau och Mouffe menar att det ständigt pågår en diskursiv kamp, en form av dialektik, mellan olika diskurser. Den oupphörliga diskursiva kampen drivs av en oavbruten strävan bland diskurserna att uppnå hegemoni inom ett visst fält. Detta förhållningssätt ses som det centrala i deras teoretiska utformning. Till skillnad från andra diskursteoretiker omfattar Laclau och Mouffes diskursbegrepp inte enbart de språkliga utan även alla sociala fenomenen. Hela det sociala fältet drivs, liksom diskurserna, av logiken att strukturera alla fenomen så att de framstår som fasta – objektiva sanningar.²³

Syftet med diskursanalysen är att synliggöra denna ofixerade och flertydiga ”verklighet” i vilken sociala fenomenen skapas och ges betydelse i, samt att visa på hur vi skapar verkligheten och hur denna reproduceras som objektiv och självklar. Winther Jørgensen och Philips formulerar syftet med Laclaus och Mouffes diskursanalys som ”att kartlägga de processer där vi kämpar om hur tecknens betydelse ska framställas och där vissa betydelsefixeringer blir så konventionaliserade att vi uppfattar dem som naturliga”²⁴. Enligt detta synsätt existerar ingen objektiv verklighet eller några objektiva, determinerande, sociala strukturer. På denna punkt distanserar Laclau och Mouffe sig från klassiskt marxistisk teoribildning där klassamhället är determinerat och oberoende av sociala förhållande. Klassernas existens kan inom historiematerialismen beskrivas som objektiva. Laclau och Mouffe motsätter sig även marxismens dualism mellan överbyggnaden och basen, mellan ideologi och det materiella, där det ekonomiska, basen, alltid determinerar vad som är möjligt att säga och tänka. Till skillnad från Fairclough gör inte Laclau och Mouffe någon tudelning mellan diskursiva och sociala praktiker. För Laclau och Mouffe är alla praktiker diskursiva. Detta innebär att diskurserna inte enbart består av språket, utan även är det materiella. Den fysiska verkligheten existerar oberoende, men är helt socialt överlagd. Diskurserna beskrivs

---

²² Winther Jørgensen & Philips 2000:25f, 139f

²³ Winther Jørgensen & Philips 2000:12f, 31, 40f, Eldén (2005:68f) ”Att fånga eller bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk feministisk metodologi”

²⁴ Winther Jørgensen & Philips 2000:32, Mouffe (2007:22ff) ”Hegemoni, Makt och kulturens politiska dimension”

på ett liknande sätt som språkets funktioner där alla sociala handlingar kan ses som artikulationer, då de reproducerar eller omdanar den allmänna definitionen.²⁵

Diskursen och dess praktiker reproduceras ständigt genom individers sociala handlingar eller som Foucault väljer att uttrycka det: ”diskursen som ständigt, och utöver sitt formulerande, är sagda, förblir sagda och återstår att sägas”²⁶. Sanningen och objektiviteten existerar enbart inom diskursen och är en produkt av osynliggörandet av makt. På liknade sätt resonerar Louis Althusser när han menar att effekterna av ideologin är att dess praktiska förnekande av dess ideologiska karaktär. Althusser tar upp processen interpellation som subjektskapande inom ideologin och menar att ”ideologin 'handlar' eller 'fungerar' i den mån som den 'rekryterar' subjekt”²⁷ till ideologin. Objektiviteten döljer, enligt Laclau, de alternativa möjligheterna, vilket gör dem ideologiska. Det går inte att tänka sig ett samhälle utan ideologi.²⁸

Diskursanalysen som angreppssätt är grundat i ett socialkonstruktivistiskt perspektiv med inslag av andra utgångspunkter, främst filosofiska. Valet förutsätter vissa premisser däribland de ontologiska och epistemologiska rörande språkets roll i den sociala konstruktionen av världen. I det diskursanalytiska fältet är förhållandet mellan metod och teori hårt sammanflätande, vilket förutsätter accepterandet av vissa premisser. Med diskursanalysen som redskap är syftet att uppnå en förståelse hur det sociala konstrueras diskursivt. Alltings ständiga omformning och förändring ses som grunden i diskursteori. Inga sociala fenomen är fasta eller determinerande, utan i en ständig kamp som alltid pågår inom och mellan diskurser. Inom diskursen pågår alltid en mer eller mindre påtaglig strid om definitionerna av centrala fenomen, sk nodalpunkter, däribland begrepp som demokrati, samhälle och väst. Inom det diskursanalytiska fältet finns det flera olika angrepps- eller förhållningssätt.²⁹

Synen på makt hos Laclau och Mouffe är likt övrig diskursteori starkt kopplat till Foucaults syn på makt. Makt ses inte som något som är möjligt att besitta utan något som enbart kan utövas. Det är makt som frambringar och fixerar det sociala och går därför inte att tänkas bort. I inkorporeringen av makt i vårt medvetande ses den istället som objektiv, vilket maskerar det politiska konstruerandet av omvärlden. Ett exempel på detta som Laclau och Mouffe tar upp

---

²⁵ Winther Jörgensen & Philips 2000:37f, 40-43

²⁶ Foucault 1993:16

²⁷ Althusser (1976:144) *Filosofi från proletär klasståndpunkt*

²⁸ Winther Jörgensen & Philips 2000:44, Althusser 1976:145

²⁹ Winther Jörgensen & Philips 2000:7f, 10, 13, 31, Mouffe 2007:23

är samhället, vilket de menar är omöjligt och icke existerande. Med detta anser de att det aldrig är fullbordat, fixerat, utan ständig omformuleras.³⁰

I min studie är diskursanalysen ett viktigt verktyg för att kunna fastställa och synliggöra hur diskurserna, identiteten och det sociala rummet är diskursivt organiserat inom den nationalsocialistiska rörelsen. Detta kommer jag göra genom att undersöka hur knuttecknen knyts samman med andra tecken. Knuttecknen är i sig tomma och säger nästan ingenting om de inte befinner sig i en ekvivalkedja med andra tecken, vilka ger dem innehåll. Inom diskursanalysen finns det tre stycken knuttecken: nodalpunkter, som organiserar diskursen (t.ex. "nationalism"), mästersignifikanter, som organiserar identiteter (t.ex. "man"), och myter som organiserar det sociala rummet (t.ex. "Norden" eller "Folket"). Nationalism blir nationalsocialism genom att det knyts till andra betydelsebärare, som t.ex. "nationalism" och "rasbiologi". För diskursteorin är medlemmarna av den nationalsocialistiska rörelsen också en del av diskursen, liksom hakkorset och uniformerna. På liknande sätt kan man studera identiteter genom att följa ekvivalkedjornas sammankoppling av betydelser. Begreppet "Sverige" är avgränsat till ett geografiskt område samtidigt som det konstrueras mot vad det inte är - "det Andra". Den flytande signifikant, genom diskursernas kamp om att definiera, skapar ibland ifrågasättande kring ekvivalkedjornas giltighet.

7. Den svenska nationalsocialistiska rörelsen

Den nationalsocialistiska rörelsen har förändrats på olika sätt under historiens gång. Rörelsen har delvis anpassat sig efter de skiftande samhällssituationer och olika frågors politiska och folkliga aktualitet som bl.a. har gjort dem mer eller mindre framgångsrika i sitt rekryteringsarbete och spridande av propaganda.

7.1 1930-talets rörelse

Sedan första världskriget och fram till idag är och har den nationalsocialistiska rörelsen varit starkt splittrad mellan olika grupper och partier. Under 30-talet i Sverige fanns en uppsjö av olika nationalsocialistiska grupper och partier, vilket gör att jag i min beskrivning av rörelsen har inriktat mig på de två största grupperna under 30-talet, *Nationalsocialistiska Arbetarpartiet* (Lindholmarna) och *Sveriges Nationalsocialistiska Parti* (Furugårdarna). 1930 bildades *Nysvenska Nationalsocialistiska Partiet*, ett samlingsparti för nationalsocialistiska, fascistiska och extremnationalistiska grupper, där bl.a. Sven Olov Lindholms och Birger

---

³⁰ Winther Jörgensen & Philips 2000:43ff

Furugårds partier ingick. Furugård blev riksledare medan Lindholm blev chefsredaktör för *Vår Kamp*. Partiet härjades av inre ideologiska strider mellan de fascistiskt och nationalsocialistiskt inspirerade aktivisterna. Året efter bildandet bytte partiet namn till *Svenska Nationalsocialistiska Partiet* (SNP) och deltog senare samma år i stadsfullmäktigevalet i Stockholm, vilket enbart resulterade i 279 röster. Partiet började växa och hade 1932 över 50 lokalavdelningar och ca 3000 medlemmar. Samma år kandiderade de i valet till andrakammaren, vilket genererade 0,6 % av rösterna. De största framgångarna nådde partiet i Göteborg där de fick 5,7 % av rösterna. Den 13 januari 1932 uteslöts Sven Olov Lindholm och hans anhängare ur partiet efter en längre ideologisk strid mellan Furugårds mer konservativa och Lindholms mer socialistiska inställning. Efter splittringen övergick striden mellan de två ledarna till ett mer personligt plan och dagen efter uteslutningen bildades NSAP. Största delen av medlemmarna stannade kvar i SNP, medan de yngre och aktivare gick över till NSAP. I slutet av 1933 hade NSAP 85 lokalavdelningar i förhållande till SNP: s 67st. Efter splittringen drabbades Furugård av hårda interna strider om ledarrollen i partiet och han fick myndigheterna efter sig. Han klarade sig ur de båda kriserna och partiet började växa till ca 8000 medlemmar 1934.³¹

Under det första året för NSAP bedrev Lindholm en kraftig propaganda mot Furugård, som delvis gick till motangrepp. Även infiltrering av lokalgrupper förekom i kampen mellan de båda partierna. I kommunalvalen 1934/35 fick SNP 80 mandat i hela landet. Efter ett misslyckat riksdagsval 1936 lades partiet ned, trots ett medlemsantal på 5000-6000 medlemmar. Syftet med detta var att försök att ena den nationalsocialistiska rörelsen. Även NSAP led av inre och yttre stridighet, vilket resulterade i uteslutningar och flera förflyttningar av högkvarteret. Partiet satsade stort inför kommunalvalen 1938 i ett försök att värva de nationella väljarna. Valet blev en stor motgång för partiet och man förlorade flera mandat. NSAP, liksom flera andra nationella grupper, slöt sig inåt för att behålla medlemmarna i en tid då deras budskap starkt kopplades ihop med Nazityskland, vilket ledde till att man avstod att delta i valet 1940. Efter andra världskrigets slut blev den politiska verksamheten omöjlig och 1950 upplöstes NSAP.³²

7.2 2000-talets rörelse

Under början av 1990-talet växte sig den högerextrema miljön sig stark i Sverige med inspiration från den brittiska skinskallekulturen. Vit makt-rörelsen expanderade och spred sig

---

³¹ Löow 1990:40-43, Löow 2004:15-20

³² Löow 1990:44-52, Löow 2004:20-28, 30f, 41

till den kommersiella arenan, främst genom bandet Ultima Thule. Samtidigt skedde en militant upptrappning av den nazistiska rörelsen i Sverige, främst genom VAM, Vitt Ariskt Motstånd, som ideologiskt var inspirerade av den amerikanska nazistledaren William Pierce bok *The Turner Diaries*, i vilken Pierce beskriver en väpnad revolution och maktövertagande i USA som leder till utrotningen av alla judar och icke-vita. VAM genomförde flertalet uppmärksammade vapen- och bankrån. Under 1990-talets senare hälft växte Sverige till att bli en av världens största producenter av vit makt-musik. I vakuumet efter VAM:s förfall och som ett alternativ till den utspridda och spontant politiska skinskallekulturen bildades Nationalsocialistisk Front (NSF) med 30- och 40-talets nazistiska partier som förebilder. Det som skiljer dem från 30-talets partier är deras avsaknad av en enskild ledare, istället har de ett riksråd bestående av två personer. NSF är idag Sveriges största nazistorganisation och har närmare 500 medlemmar. 2002 ställde NSF upp i kommunalvalet i Karlskrona, vilket gav 208 stycken rösterna (0,5%) men ingen kommunfullmäktigeplats. 2006 ställde partiet upp i riksdagsvalet, något som genererade 1417 röster. Partiet kandiderade även i kommunvalen i Kristianstad, Karlskrona, Linköping, Vara, Trollhättan och Sollentuna, utan större framgångar.³³

Idag består den nazistiska och högerextrema miljön främst av tre stycken grupperingar vilka utgörs av NSF, Svenska motståndsrörelsen och de grupperingar av sk fria/oberoende nationalister som är knutna till internetsidan Info14. Svenska motståndsrörelsen (SMR) grundades i mitten av 1900-talet av veteraner från VAM som kom ut efter avtjänade fängelsestraff. SMR är en utomparlamentarisk organisation med drygt 150 medlemmar, främst i Stockholmregionen. Organisationens symbol utgörs av en tyrruna, vilken är en nazistisk symbol för strid och kamp vilken under 1930-talet användes av NSAP:s ungdomsorganisation Nordisk Ungdom, liksom inom Hitlerjugend. SMR:s retorik är tydligt påverkad av organisationens historia och kan främst beskrivas som starkt revolutionär och militant. Info14 är en nationell nyhetssida som fungerar som samlingsorgan till löst sammansatta nationella/nazistiska grupperingar runt om i landet. Även Info14 bildades i mitten av 1990-talet och har hämtat sitt namn från de 14 ord av den amerikanska nazisten David Lane – ”Vi måste säkra existensen för vårt folk och en framtid för våra vita barn”. Kärnan kring sidan är centrerad till Stockholmsregionen.³⁴

Individer från samtliga tre grupperingar har vid flera tillfällen under slutet av 1990-talet och 2000-talet dömts för olika former av våldshandlingar, mord, rån och hets mot folkgrupp. Två

---

³³ Gestrin (2007:95, 136) *Högerextrema rörelser och deras symboler*, Löw 2004:77ff, Expo Research - NSF

³⁴ Gestrin 2007: 114, 138f, Expo Research – SMR, Info14

av de tre som dömdes för mordet i Malexander var medlemmar i NSF och aktivister med anknytning till SMR mördade fackföreningsledaren Björn Söderberg 1999. Under 2007 genomförde dessa tre grupper närmare 1450 aktiviteter över landet. Nästan 70 procent av dem stod NSF för och SMR för närmare en fjärdedel. Info14 och dess grupperingar stod för knappt en tiondel.³⁵

7.3 Kvinnlig organisering inom rörelsen

Den nationalsocialistiska rörelsen under 1930-talet var starkt manligt dominerad, med arbetarklassmännen i minoritet. Det var först efter andra världskrigets utbrott som kvinnorna fick en mer betydande roll, om dock marginell, med NSDAP som förebild när männen låg vid fronten. Av de 4549 medlemmarna som SNP hade 1936 var 406 kvinnor.³⁶ Kvinnorna organiserades ofta i enskilda organisationer, ett exempel på detta är däribland Kristina Gyllenstierna som 1930 ingick upp i SNP. Kristina Nilsson Gyllenstierna var maka till Sten Sture den yngre och ledde försvaret av Stockholm 1520 mot danskarna. Hon är en stor person inom den nazistiska mytologin och fick därför ge namn åt organisationen 400 år senare. Både SNP och NSAP hade KG-organisationer, vilka var fristående från partiet. De kvinnliga medlemmarna innehade inte samma status och uppgifter som de manliga. KG-medlemmarna var ålagda att bidra till partikassan genom insamlingar och försäljning av handarbete. De skulle även utföra diverse praktiska uppgifter inom partiet som t.ex. reparera och tvätta uniformer, armbindlar och fanor, samt att bistå inom sk kvinnoområden t.ex. hushållsgöromål. Liknande könslig separatism gällde inom ungdomsverksamheten, Nordisk Ungdom, där könen fostrades för sina olika uppgifter i kampen. Det centrala inom rörelsen var kampen som livsform, vilket innebar att man skulle hjälpa till på sina områden.³⁷

Hilma Hansegård intog något av rollen som kvinnoideolog i NSAP under 1930-talet. Hon var en framgångsrik advokat och en flitig debattör som skrev många artiklar i partiets tidskrifter. Hon var en aktiv yrkeskvinna samtidigt som hon förespråkade att kvinnorna skulle tillbaka till hemmet. Parallellt med att hon förfäktade äktenskapets evighet hade hon specialiserat sig på civilrätt, främst skilsmässor. Utöver detta menade hon att det var kvinnans plikt att föra rasen vidare, trots detta fick hon aldrig några egna barn. 1936 var hon den enda

---

³⁵ Expo Research – NSF, SMR, Info14, Dalsbro (2008) "Över 1000 nazistiska aktiviteter under 2007" *Expo* nr. 1

³⁶ Löow 1990:288

³⁷ Larsson (1996) "Nazismens kvinnor" *Expo* nr. 4/5, Löow (1992) "Tant brun - män och kvinnor i vit makt världen och de nationella leden 1930-1992" *Historisk Tidskrift* nr. 4, s. 553-556

kvinnan på NSAP: s listor till riksdagsvalet. Hilma Hansegård ses ofta som ett typexempel på den dubbelhet som finns bland kvinnorna inom nationalsocialistiska rörelsen under 30-talet.³⁸

Under mitten och slutet av 1990-talet var rörelsen nästintill homogent maskulin och NSF hade 1997, enligt Expos beräkningar, 7 stycken kvinnliga medlemmar. NSF har sedan dess kraftigt ökat sitt medlemsantal och så även andelen kvinnor som ansluter sig. Från 7 procent till 17 procent 2002-2003. I likhet med tidigare i historien, har kvinnor inom denna miljö valt att även organisera sig i sk kvinnoförbund. Ett exempel på detta är Nationella kvinnoförbundet (NRK) som bildades 2005 som en fristående organisation, vilken främst talar till kvinnor som vill kämpa för kärnfamiljen som en del av den svenska kulturen. Det har även skett en förändring av åldern på de kvinnor som väljer att organisera sig i den nationella rörelsen. Under 1980-talet var, enligt Expos kartläggningar, medelåldern bland kvinnor i Bevara Sverige Svenskt (BSB) 52 år, medan medelåldern idag ibland kvinnorna i NSF ligger på 23 år. I och med denna förändring har även kvinnorna inom rörelsen börjat ta en mer aktiv roll i den sk gatukampen.³⁹

8. Kvinnorna och den nationalsocialistiska rörelsen på 1930-talet

Inom den nationalsocialistiska rörelsen har kvinnor alltid fått stå åt sidan till förmån för sina manliga kamrater. Den karakteristiska bilden av en nazist är just en man, en bild som dock under de drygt senaste tio åren av forskningen kring mellankrigstidens nationalsocialism, som en social rörelse, delvis har nyanserats. Kvinnan som symbol och organisatorisk grund är en central del av den nationalsocialistiska världsuppfattningen. Både ur reproduktiv och mytologisk mening utgör kvinnorna basen för det nationalsocialistiska samhället.⁴⁰

8.1 Kvinnoidealet

I den nordiska nationalsocialistiska rörelsen helgades det nordiska kvinnoidealet, vilket eftersökte ett romantiserat ideal av kvinnan från forna tider som knyts till den historiska diskursen om bondmodern och hustrun, vilken både bidrog till reproduktionen genom sin roll som moder, men som samtidigt inte var främmande att hjälpa sin make med vad som behövdes. Åke Berggren, en av de ledande rasbiologerna inom NSAP: s, menar att:

”Det kvinnoideal som vi har gjort till vårt har sin starkaste anknytningspunkt till den nordiska kvinnan sådan hon möter oss i saga och historia... i stormaktstidens mäktiga

³⁸ Löw (1989) ”Juridiken som politiskt vapen” *Retfaerd* nr. 47 s. 89f, Larsson (1996) *Expo* nr. 4/5

³⁹ Blomquist (2006) *Expo* nr. 2, s. 14f, Haraldsson (2006) ”Kvinnorna går samman” *Expo* nr. 2, s. 32f

⁴⁰ Löw (1992) *Historisk Tidskrift* nr. 4, s. 539ff, 545-551, Blomquist (2006) *Expo* nr. 2, s. 14f.

husfrugestalt, där hon omgiven av en stor barnskara och ett stort hushåll tillsammans med sin man arbetade för att göra sitt land och sitt folk mäktigt och ärat i världen.”⁴¹

Ett tydligt exempel för vurmen för historien och mytologier är den nationalsocialistiska kvinnoorganisationens namnval: Kristina Gyllenstierna. Kvinnan som nationalsymbol återkopplar till ett historiskt kvinnoideal från en svunnen tid, som inte har befläckats av den moraliska nergången och som står vid de traditioner och normer för att bibehålla ordningen, både i familjen och i samhället i stort. Den amerikanska historikern George L. Mosse lyfter fram en tvetydighet i det nationella kvinnoidealet. Han menar att ”motherhood was central to the image of the women who, like the Madonna, were supposed to be chaste, yet mother.”⁴² I den nationalistiska diskursen, där kvinnan konstrueras i förhållande till Madonnan, konstrueras mannen i förhållande till den grekiska ungdomen – en bild som ofta återkommer i propagandabilder.

8.2 Den privata sfären

Diskursen kring moderskapet är, inom den nationalsocialistiska rörelsen, starkt knuten den rasbiologiska diskursen. Det viktigaste och finaste för en kvinna, i egenskap av moder, är att föda och uppfostra barn för att reproducera och säkerställa den ariska rasens framtid. Moderskapet sågs som en plikt gentemot rasen och nationen. Hilma Hansegård, en ledande partiideolog, formulerade det att: ”Det är varje frisk kvinnas plikt att när stunden är inne giva liv åt så många barn som möjligt”. Hansegård framhåller samtidigt att ”en kvinna som avstår från sitt moderskap ifall släktens väl detta fodrar” är en kvinna som bör aktas i sitt offrande av sitt biologiska moderskap i förmån för rasens renhet. Dessa kvinnor, som ”avstå från moderlyckan”, skall träda ut ur den privata sfären och utbilda sig för att på så viss, genom sk kvinnligt förvärvsarbete, bistå kollektivet - samhället.⁴³

I det nationalsocialistiska samhället bör även en rationalisering och en viss form av professionalisering av hemmaarbetet ske enligt olika utsagor, bland annat av Hilma Hansegård som förespråkar en form av utbildning för husmödrar.⁴⁴ Hansegård aktar moderskapet högt och menar att ”yttrande som nersätter moderskapets och hemmets idé” ska ”stämplas som brottsligt”.⁴⁵ I Hansegårds olika resonemang, däribland att upprätthålla sitt värde som kvinna genom att göra vad som förväntades och ansågs vara hennes plikt, finns

---

⁴¹ Berglund (1937) ”Kvinnans uppgift i den nationalsocialistiska staten” *Nationell Socialism* nr.7-8, s. 198.

⁴² Mosse 1997:105f

⁴³ Hansegård (1934) ”Kvinnan i den nat. soc. staten” *DSN* 5/7 s. 5.

⁴⁴ Hansegård (1934) *DSN* 5/7 s. 6.

⁴⁵ Hansegård (1934) *DSN* 12/7 s. 4.

tydliga kopplingar till begreppet respektabilitet, och Beverley Skeggs studie, som ett sätt för kvinnan att skjuta fram sin position genom en uppvärdering av sk traditionellt kvinnliga idealet och den roll som kvinnan och moder vilken, enligt nationalsocialismen, samtliga kvinnor bör sträva efter.⁴⁶

Moderskapet och könens roller sågs, av rörelsen under 1930-talet, som hotade av socialistiska och liberala idéer om bl.a. sexualupplysning, legalisering av preventivmedel och kvinnors förvärvsarbete. Äktenskapet beskriver Hilma Hansegård som något evigt, hårt och fundamentalt i det nationalsocialistiska samhället. Hon premierar tidiga äktenskap, då detta ger kvinnan en tid till ro i hemmet inför förlossningen mm. I arbetet med att fostra barnen skall mannen stå till hands och så även samhället.⁴⁷ Sönerna skulle fostras ”i en traditionell soldatanda” och med ett ”dödsförakt”, medan döttrarna skulle uppfostras till att sköta hem och familj och vara goda kamrater till sina män. Söner och döttrar skulle uppfostras till ”samma fosterländska sinne och samma rasliga instinkt”.⁴⁸ Nationalismen och respektabiliteten tilldelar alla sin roll i livet, kvinna och man, normal och onormal, inföding och utländsk. Någon förvirring kring dess roller skapar risk för kaos eller förlusten av kontroll, enligt historikern George L. Mosse. Kärnfamiljen ses under 1800-talet som en garant för upprätthållningen av ordning och sexuell kontroll i ett samhälle.⁴⁹

8.3 Den offentliga sfären

Kvinnan, i egenskap av moder, utgör en central roll på en basal nivå för statens och det nationalsocialistiska samhällets existens. Nationalsocialismen, i sin egenskap av fascistisk ideologi, har en klar korporativistisk syn på samhällets uppbyggnad, och så även den könsliga arbetsfördelningen. I den framtida nationalsocialistiska staten belyser man den könsliga särarten som ligger till grund för en könslig arbetsfördelning. Den huvudsakliga inriktningen inom rörelsen förvisar kvinnorna till den privata sfären och moderskapet som dess huvudsakliga syfte i samhället. Men man öppnar även för kvinnornas uttåg i den offentliga sfären genom de sk typiskt kvinnliga yrkena, vilka till stor del påminner om det arbete som kvinnorna utför i hemmet. Kvinnans förvärvsarbete, i stort, ses som ett hot mot mannens patriarkala ställning som försörjare av familjen. Den tyska kvinnoideologen Sofia Rade, som hade ett stort inflytande i den svenska rörelsen, menar att i ”folkhälsans intresse” måste man i

---

⁴⁶ Skeggs 1999:69f, Hansegård (1934) *DSN 5/7* s. 5.

⁴⁷ Hansegård (1935) ”Äktenskapets kris och nydaning” *Nationell Socialism* nr. 2 s. 45ff.

⁴⁸ Berglund (1937) *Nationell Socialism* nr. 7-8 s. 203.

⁴⁹ Mosse 1997:16f

det nationalsocialistiska samhället ”åter giva mannen möjlighet till familjegrundande”.⁵⁰ Kvinnligt förvärvsarbete ses även, ur ett rent rasbiologisk perspektiv, som skadligt. ”Kvinnans förvärvsarbete”/.../”betyder degeneration för kvinnan och därmed folkets undergång”⁵¹, uttrycker Sofie Rabe i sin skrift. Detta är ett synsätt som återkommer inom rörelsen. Åke Berglund menar att de kvinnliga läkarna ”bör söka sig till det socialmedicinska välfärdsarbetet”⁵², till omvårdnadsdiskursen, med hänvisning till att de är bättre lämpade till denna uppgift än deras manliga kollegor. I olika texter lyfter man tydlig fram att det inte får ske någon intern konkurrens mellan man och kvinna, eftersom detta inte gagnar folkgemenskapen vilket blir följderna av en könligt blandad arbetsmarknad. Berglund uttrycker detta med att ”vi fodrar kvinnans emancipation från förvärvsarbetet, inte kvinnans emancipation från mannen”⁵³ och tar tydlig ställning för folkgemenskapens ställning och understryker detta genom att senare säga att det är en ”viktig sak”... ”att kvinnorna icke utestänga män ur produktionen”⁵⁴.

När det kommer till frågan kring klassiska manliga bastiljoner som t.ex. ledarskap är detta helgat åt mannen. Den tyske ideologen Alfred Rosenberg uttrycker det i att ”Domare, soldater och statsledare måste mannen vara och förbli”.⁵⁵ Något som han får medhåll av Hilma Hansegård som däremot menar att det kvinnliga ledarskapet är att önska inom, och enbart, den kvinnliga diskursen, eller som hon uttrycker det att vara ledare inom ”sina” områden.⁵⁶

Inom den nationalsocialistiska rörelsen finns en arbetsfördelning, i vilken Hilma Hansegård menar att kvinnorna ”ej nödvändigt” behövs återfinnas i ”talarstolen utan lika mycket vid tvättbaljan, vid symaskinen”. Deras arena för sin kamp kunde lika väl vara på kafferep.⁵⁷

8.4 Emancipation

Inom den nationalsocialistiska rörelsen är individen underordnad kollektivet, der Volksgemeinschaft, i kampen för det nationalsocialistiska samhället. En hierarki som även gäller könets, kvinnans, kamp för sina enskilda intressen som inte gagnade hela

---

⁵⁰ Rabe (1935:13) *Kvinnan i den nationalsocialistiska staten*

⁵¹ Rabe 1935:14

⁵² Berglund (1937) *Nationell Socialism* nr. 7-8 s. 205

⁵³ Rabe 1935:12

⁵⁴ Berglund (1937) *Nationell Socialism* nr. 7-8 s. 207

⁵⁵ Rosenberg ”Mythus des 20. Jahrhunderts” citerat i Rabe 1935:9.

⁵⁶ Hansegård (1934) *DSN* 12/7 s. 4.

⁵⁷ Hansegård (1934) *DSN* 12/7 s. 5.

folkgemenskapen - ”allmännyttan framför egennyttan”⁵⁸, som Hilma Hansegård uttrycker det. Hon beskyller även i en artikel kvinnorörelsen för ”könets egoism”, vilket är talande för vilken ställning dessa frågor har inom rörelsen. Rabe menar att ”För oss finns det ingen kvinnofråga i denna mening, vi känner blott ett mål: Att tjäna vårt folk”/.../”och inordna oss i folkenheten”⁵⁹. Kvinnors kollektiva organiserande ses i rörelsen som något av det mest förbjudna handlingen och ett svek mot kampen. Den kvinnliga organiseringen är enbart accepterad i den utsträckning som denna inte strider eller konkurrerar mot partiets eller folkets, i sin helhets, bästa. Fokus flyttas ofta från mannen, i benämningen motståndare och syndabock, till en högre nivå, i förespråkandet av behovet av en mer samhällsomvälvande handling för att kvinnorna skall kunna uppnå sin frihet.

Begreppet emancipation får olika betydelser beroende på i vilken diskurs begreppet framträder i. Den nationalsocialistiska rörelsen går i strid mot den liberala diskursens definition av begreppet och menar att detta kan ses leda till ”maskuliniserade kvinnor och feminiserade män” vilket ”äro för oss tecken på en falsk ”frigjordhet””.⁶⁰ Emancipation kan även ses som ett brott mot den, inom diskursen subventionerade, subjektposition. Ett brott som kan blotta var diskursen har sina möjlighetsvillkor. Den främsta särartsfeministiska och emancipatoriska inslaget i rörelsen är ”husmoderns verksamhet det fullaste erkännande som yrke”⁶¹, där en uppvärdering av hushållsarbetet, genom olika metoder, något som är återkommande inom det särartsfeministiska synsättet utanför rörelsen. ”Kvinnan och mannen är likvärdiga i samhället”⁶², men ses av naturen vara ämnade åt olika arbetsuppgifter, i komplementär mening. Inom rörelsen betonas den könliga delningen mellan den privata och den offentliga sfären, där kvinnan placeras i den privata sfären – hemmet. Men det lämnas även ett utrymme för kvinnan att gå ut i den offentliga sfären i bl.a. utbildning och i viss mån förvärvsarbete i sk kvinnoyrken.

Denna stereotypa uppdelning mellan man och kvinna inom ett samhälle är en central pelare inom den nationalistiska diskursen. George L. Mosse visar på att denna stereotypa könsuppdelning är identisk med de ideal som medelklassen och nationalismen, under början och mitten av 1800-talet, gjorde rådande i Europa. De strakt betonade rollerna fyller en

---

⁵⁸ Hansegård (1934) *DSN* 5/7 s. 4.

⁵⁹ Rabe 1935:6

⁶⁰ G.O.T. (1933) ”Nationalsocialismen och kvinnan” *DSN* 1/8 s. 2.

⁶¹ Rabe 1935:10

⁶² G.O.T. (1933) *DSN* 1/8 s. 2.

kontrollfunktion av befolkningen, i vilken kärnfamiljen var basen och instrumentet för tilldelandet och säkerställandet av dessa.⁶³

8.5 Sexualitet, abort och preventivmedel

Synen på sexualiteten inom den nationalsocialistiska rörelsen överrensstämmer mycket med andra frågor. Återigen betonas folkgemenskapen och rasens bästa, i koppling till den rasbiologiska diskursen, enda in i sängkammaren, där sex, liksom familjelivet, inte har något egenvärde utan enbart ses som en reproduktiv funktion för rasen. Alla övriga sexuella aktiviteter, som inte syftar till reproduktion, ses som perversiteter. Behovet av en kontroll över den ”rätta” reproduktionen, för att förhindra den negativa reproduktionen, är centralt för att uppnå det goda nationalsocialistiska samhället, genom säkerställandet av en ren arisk ras. Kopplingen mellan sexualiteten och rasbiologin gjorde att rörelsen under 1930-talet var negativt inställd till abort och preventivmedel, som ansågs vara ett hot mot reproduktionen av rasen och säkerställandet av sexualiteten som enbart en reproduktiv företeelse.

Den tyske nazistideologen, Edward Gernandt, menar däremot att aborter är fullt berättigade att genomföra om graviditeten hotar folkstammens renhet. Aborten ses då närmast som en plikt för folkgemenskapen och folkstammens skull. Det är enbart i detta fall som fosterfördrivning är accepterat. I fallet av en våldtäkt är även här individens, kvinnan i detta fall, intresse underordnat folkgemenskapen, vilket inte lämnar utrymme till en abort, om det inte handlar om en negativ reproduktion.⁶⁴ Den brittiska historikern Lisa Pine pekar på att ”a girl’s body no longer remained in the private sphere, but was subordinated to the national interest”⁶⁵ i vilken den rena och sunda sexualiteten och kroppen blev central.

Rörelsen ställer sig positiv till en viss mån av sexualupplysning, i sann reproduktiv anda, för att undvika ”egna gissningar och ’experiments’”. Detta medan de motsätter sig sk propaganda för ”fosterfördrivning” och ”meningslösa skildringar av otukt och perversiteter”, däribland homosexualitet. För att undvika könssjukdomar förordar man bl.a. tidiga äktenskap.⁶⁶ Gernandts summerar i slutet av sin artikel sin ståndpunkt i att ”det är en sedlig plikt att bilda familj, att i dennas hägn avla barn och att i fall befruktelse uppstår under alla förhållanden framföda avkomman.”⁶⁷ Kärnfamiljens centrala position i det nationalsocialistiska samhället överrensstämmer med de ideal som George L. Mosse visar på blev centrala för den europeiska

---

⁶³ Mosse 1997:16f

⁶⁴ Gernandt (1935) ”Fosterfördrivningsfrågan och nationalsocialismen” *Nationell Socialism* nr. 9 s. 279.

⁶⁵ Pine (1999) ”Girls in Uniform” *History Today* nr. 3 s. 25.

⁶⁶ Clave (1934) ”Sexuell upplysning” *DSN* 8/3 s. 5.

⁶⁷ Berglund (1937) ”Betänkandet i Sexualfrågan” *Nationell Socialism* nr. 2 s.43ff.

nationalistiska diskursens framväxt i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet. Mosse understryker kärnfamiljens roll, i nationens tjänst, som en nödvändig agent för att kontrollera och reglera sexualitetens yttringar.⁶⁸

8.6 Kvinnan som offer

I den nationalsocialistiska retoriken framställs kvinnan som ett aktivt subjekt i kampen för den ariska rasen och nationen genom sin insats inom hemmets väggar och för att föda och fostra kommande generationer. I den nationalsocialistiska raskrigspropagandan jämföras kvinnornas insats i kriget med männens på fronterna, med den komplementära könsliga arbetsdelningen som grund.⁶⁹ En motsatt bild av kvinnans situation lyfts även fram inom rörelsen – där kvinnan utgör ett offer för judarnas och kommunisternas krafter. Det beskrivs hur den ariska kvinnan förförs av den politiska och rasligt underlägsne mannen, men kvinnan kan ej själv förmå att bryta detta förtryck och av egen kraft frigöra sig själv. I förhållande till den ariska mannens skyddande plikter mot kvinnan konstrueras hon som ett offer. På en av NSAP:s tillställningar i ämnet judefrågan inledde Oskar Landahl bl.a. med att hävda att ”juden hade stor makt över kvinnan och det är väl därför han lämpas för vit slavhandel”⁷⁰ Harald Ofstad visar på, i sin bok *Vårt förakt för svaghet*, hur kvinnan konstrueras som den ”svaga” i förhållande till den ”starka” – mannen, inom den nationalsocialistiska ideologin. I vilken statens, mannens, uppgift är att skydda kvinnan.⁷¹ I inledningen till *Sofie Rabes Kvinnan i den nationalsocialistiska staten* menar Birgit Cassel, som översatte skriften från tyska, att ”de folkfientliga judiska krafterna, som härvid drevo sitt spel, togo nu kvinnorörelsen i sin tjänst... för att lösgöra dem från deras naturliga sammanhang med nationen”⁷². Cassel fortsätter och menar att den judiska kraften ”ledde henne bort från hennes sanna väsen” i nationen och i folkgemenskapen. I NSAP:s propaganda mot svenskt flyktingmottagande under senare hälften av 30-talet uppmålades judiska och kommunistiska flyktingar som ”närgångna” mot svenska kvinnor. Flyktingarna påstods även medvetet göra svenska kvinnor gravida för att få stanna i Sverige.⁷³

---

⁶⁸ Mosse 1997:18, 182

⁶⁹ Berglund (1937) *Nationell Socialism* nr. 7-8 s. 203.

⁷⁰ Löw (1992) *Historisk tidskrift* nr. 4 s. 551.

⁷¹ Ofstad 1987:45ff

⁷² Rabe 1935:4f

⁷³ Löw 1990:190f

9. Kvinnorna och nationalsocialistiska rörelsen på 2000-talet

Folkets och rasens bästa är överordnad de flesta frågorna i den nationalsocialistiska kampen och retoriken. Detta gäller även förhållandet mellan män och kvinnor, vars enskilt främsta uppgift och plikt är att föra rasen vidare under de mest optimala förhållandena.

9.1 Kvinnoidealet

Kvinnoidealet inom den nationalsocialistiska rörelsen konstrueras med ett forntida kvinnoideal som förebild och i motsats till mannen. Ideal knyter an till fler olika diskurser, däribland den rasbiologiska diskursen och diskursen kring respektabilitet. Moderskapet utgör en av de starkaste nodalpunkterna i detta kvinnoideal. Helena Östberg, skribent på DSN, betonar detta när hon framhåller att moderskapet är ”kvinnans ytterst viktigaste och högst ärofyllda uppgift”.⁷⁴ Idealet knyts även till en biologisk diskurs, genom vilken flera författare, uttrycker att det finns vissa företeelser och uppgifter som kvinnor är bättre skapta och lämpade för än män, och även det omvända. Känslolivet är något som tydligt knyts till den kvinnliga identiteten. Mannen anses inte genetiskt vara anpassad att ta till sig av ”känslomässiga aspekter”. I koppling till moderskapet knyter även Helena Östberg an till denna diskurs och menar att

”En lite flicka kan till exempel redan vid någon veckas ålder urskilja ett barnskrik från ett annat ljud på samma frekvens, detta är en förmåga pojkar totalt avsaknar.”

Den heterosexuella diskursen är dominerande och central i den nationalsocialistiska rörelsen. Kvinnan skall i ett förhållande utgöra en trygghet för mannen, vars roll är ”den fysiska försvararen och försörjaren av familjen, folket och nationen – det är den plikt som givits honom av naturen.”⁷⁵ En av kvinnans viktigaste uppgifter i kampen är att stödja sin man, aktivisten, och alltid finnas där för honom. ”Han ska veta att hans kvinna sitter hemma med barnen och tänker på honom”.⁷⁶ I en intervju med en dömd SMR-medlems flickvän, Veronica, vänder hon sig till andra aktivisters flickvänner och menar att det viktigaste är att vara ”stolt över era pojkvänner!”, och ”eftersom det är hans vilja att vara engagerad – och jag står bakom honom”.⁷⁷ Den tydliga könsrollsindelningen är avgörande enligt den nationalsocialistiska utgångspunkten. Maskulina kvinnor eller feminina män är något som

---

⁷⁴ Östberg (2008-03-02) ”Brister i vördnad inför moderskap och kvinnlighet” *den-svenske.com*

⁷⁵ Söderman (2003) ”Den feminiserade mannen...” *Nationellt Motstånd* nr. 2 s. 16.

⁷⁶ Söderman (2003) ”Kvinnan och kampen” *Nationellt Motstånd* nr. 1 s. 13.

⁷⁷ Redaktionen (2008-03-02) ”Intervju med Niklas Frost flickvän” *patriot.nu*

föraktas inom rörelsen och är enligt Magnus Söderman, en av de ledande inom SMR, ett tecken på en pacificering och ett brott från det som är naturligt.⁷⁸

Med utgångspunkt att män och kvinnor är olika finns det en tydlig uppdelning vad som specifikt kan anses vara manliga och kvinnliga aktivitet och uppgifter. Maria, i Magnus Södermans artikel, påtalar att ”det är kvinnligt att baka och laga mat, sy och ta hand om hemmet” och understryker att det inte är det kvinnliga utseendet som gör en kvinna en kvinna utan vad hon gör – ”Man är inte en kvinna om man inte gör det!”. Det kvinnoideal som rörelsen framhåller och vördar är tydligt kopplat till ett historiskt ideal från bondesamhället och stormaktstiden. Gästskribenten i DSN, Elsie Björnekärr, skiljer i sin text på den nordiska kvinnan i förhållande till andra kvinnor, däribland de franska. Hon menar att den nordiska kvinnan, genom sin ”viljestyrka och arbetsduglighet”, hade en central position i produktionen. Till skillnad från den franska kvinnan, vars ”huvudsakliga uppgift var att ansa sitt yttre och sina manér för att behaga sin omgivning”, har den nordiska kvinnan ”aldrig varit räd för kroppsarbete”. I slutet av sin text knyter Björnekärr an till de ideal som respektabiliteten och nationalismen implementerade i de europeiska nationerna under början av 1800-talet. Björnekärr menar att ”I kvinnans hand ligger ansvaret att hålla folket rent och sunt, i hennes väsen ligger bevarandet av rasen”.⁷⁹ Historikern George L. Mosse menar att kärnfamiljens starka ställning i samhället på 1800-talet var en följd av statens förlängda flerdimensionella kontroll av befolkningen, däribland rent sexuell och reproduktiv kontroll.⁸⁰

9.2 Den privata sfären

Den privata sfären utgör grunden för det nationalsocialistiska samhället, vilken skall säkerställa nationens och rasens fortlevnad och reproduktion. Den privata sfären utgör, inom nationalsocialismen, grunden för att reproducera och fostra av den framtida rasens samtidigt som den utgör ett hem för folkets och nationens försvarare – mannen. För både Nationalsocialistisk front och Svenska motståndsrörelsen utgör familjepolitiken en mästersignifikant. SMR uttrycker i sina mål att ”den sunda kärnfamiljen utgör vårt samhälles grund” medan NSF går ner på en mer praktisk nivå och vill införa en föräldrarlön, vilken skall ge modern möjlighet att stanna hemma med barnen till dess att de börjar skolan. NSF förespråkar även någon form av belöning, i form av löneförhöjning eller skattelättnader, för

---

⁷⁸ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 2 s. 16f.

⁷⁹ Björnekärr (2008-03-02) ”Den nordiska kvinnans sanna väsen” *den-svenske.com*

⁸⁰ Mosse 1997:18f

de familjer som väljer att skaffa flera barn.⁸¹ Magnus Söderman framhåller vikten av en trygg och stabil kärnfamilj för att ”bevara den rasliga nationen intakt och vital”. ”Människans plikt att sörja för rasens fortlevnad” måste i varje hänseende uppfyllas oavsett den egna bekvämligheten. Söderman för in den tyska ideologen Alfred Rosenberg i resonemanget vilken menar att det inte bara är vår rätt, utan skyldighet, att föra vidare ”ert blod genom era barn”, men Rosenberg menar också att det är en lika hjältemodig insats att avsluta blodskedjan ifall ”ert blod bär något som gör era barn olyckliga eller till en börda”.⁸²

Inom den privata sfären anses barnet inte ha fallit ”offer för massmediala påtryckningar” och därför enbart är påverkad av de genetiska och naturliga könsrollerna. Dagens samhälle anses, av bl.a. Helena Östberg, ha tvingat fram en direkt konflikt mellan man och kvinna kring roller och uppgifter. Detta skapar en ”inre konflikt hos det berörda barnet”, enligt Östberg. Hon menar att de flytande könsrollerna och arbetsfördelningen i dagens samhälle ligger till grund för det ökande antalet skilsmässor då konflikter uppstår när de ”olika parterna fräntas sina naturliga ansvarsområden”.⁸³ Klas Lund är djupt inspirerad av den svenske professorn i rasbiologi Herman Lundborg, som på 1920-talet blev chef för det rasbiologiska institutet i Uppsala, i sin artikel kring det svenska folket förfall. Enligt Lund menade Lundborg att det är männens avvisliga plikt att försvara folket mot dess fiender och att det är ”kvinnornas 'plikt att tills, att folket ej dör ut av brist på försvarare och genom urartning’”. Lund menar att det är varje nationellt medveten kvinnas plikt att föda minst tre barn, helst fler.⁸⁴ Magnus Söderman framhåller även att det är av största vikt, vid valet av partner, att utgå ifrån deras ”**karaktär** och allmänt goda **sjäsliga anlag**”. Den fysikiska attraktionen är underkastad reproduktionen av rasen, vilket kräver en partner som har förmågan och viljan att skaffa och uppfostra barn.

9.3 Den offentliga sfären

Kvinnan inom den nationalsocialistiska rörelsen tilldelas främst en roll inom den privata sfären, framförallt för att säkerställa rasens fortlevnad, men ges även en roll i den offentliga sfären och i kampen. Trots att man inom rörelsen betonar hem- och familjediskursen så ges även utrymme för att kvinnorna inom rörelsen skall vara en del av kampen, inte enbart i egenskap av moder utan i egenskap av aktivism. ”Kvinnan har en del i vår kamp och utan

---

⁸¹ NSF – ”Grundläggande ståndpunkter”, SMR – ”Våra mål i korthet”

⁸² Söderman (2008-03-02) ”Till den svenska ungdomen” *patriot.nu*

⁸³ Östberg (2008-03-02) *den-svenske.com*

⁸⁴ Lund (2008-03-02) ”En varning från svunna tider” *patriot.nu*

hennes medverkan försvåras arbetet avsevärt” uttrycker Magnus Söderman detta med och fortsätter med att understryka att det även är kvinnans ”plikt att ta del i striden”.⁸⁵

Huvuddelen av materialet tar främst upp kvinnans roll inom den privata sfären, men i Magnus Södermans intervju med aktivisten Maria menar hon att hennes uppgift, som kvinna, är att ”driva på männen att prestera det där lilla extra”. Hon framhåller att ifall hon deltar utan att ”gnälla måste männen minst det samma”. Enligt Maria fungerar detta eftersom ”ingen vill ju vara sämre än kvinnan”. På fråga om hon hade tänkt skära ner på aktivismen när hon skaffar barn motsätter hon sig formuleringen ”att skära ner” och hävdar att det handlar om att ”aktivera sig på ett annat sätt”. Hon menar att det måste finnas förutsättningar för den realpolitiska kampen, vilka svenska barn utgör.⁸⁶

9.4 Emancipation

Emancipationen har ingen tydlig plats i den moderna nationalsocialistiska diskursen och dess retorik. Talet inom rörelsen kring frigörelse, emancipation, faller i termer kring att frigöras från onaturliga könsroller, vilka tvingar bort kvinnan från sin naturliga roll som moder mm. Denna frigörelse framhålls som lika väsentlig för männen, vilka anses ha feminiserats i sina könsroller och därför kommit bortom sin sanna natur i form av maskulinitet. Denna ovisshet över sin egen identitet i form av instabila könsrollsnormer som skapar splittrade familjer, vilken utgör grunden i det nationalsocialistiska samhällsbygget.⁸⁷ Inom rörelsen betonar man tydlig avståndet till den feministiska emancipationen och ”kvinnosaken”, vilken enbart anses syfta till att ”så split män och kvinnor av samma folk”.⁸⁸

Detta begrepp måste dock ses i sin diskursiva kontext. Till skillnad från 1930-talets rörelse omtalas kvinnans emancipation idag inte lika tydligt i texter och artiklar. Det kan finnas flera faktorer till detta men den främsta kan nog anses vara bristen på politiskt utrymme till följd av rörelsens begränsade storlek. I hotet från sk främlingar betonar rörelsen vikten av enighet framför inre angelägenheter.⁸⁹

9.5 Sexualitet, abort och preventivmedel

Den nationalsocialistiska diskursen är starkt knuten till den rasbiologiska diskursen. Tanken kring nationen och rasens bästa är heltäckande och sträcker sig över de flesta olika områden.

---

⁸⁵ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 1 s. 12.

⁸⁶ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 1 s. 12f.

⁸⁷ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 2 s. 16f, Östberg (2008-03-02) *den-svenske.com*.

⁸⁸ Björnekärr (2008-03-02) *den-svenske.com*

⁸⁹ Söderman (2004) ”Om enighet” *Nationellt Motstånd* nr. 5. s. 20f .

Sexualiteten och reproduktionen, vilken inom den nationalsocialistiska diskursen inte ses som särskilda, utgör nodalpunkter för den rasbiologiska diskursen. I rörelsernas tidskrifter ägnas nästan lika stor del för att uppmuntra rörelsens medlemmar att reproducera sig och ta sitt ansvar för att säkerställa den nordiska rasens fortlevnad som det ägnas för att visa på vilka problem och fientliga grupper som finns i vårt samhälle och därigenom hotar den nordiska rasens reproduktion. Sexualitetens funktion är främst att reproducera rasen, men det utmålas inte som dess enda syfte. Tidigare har man inom rörelsen understrukit att sex i sig inte har något självändamål utan enbart bör syfta till reproduktion. Inom den nationalsocialistiska diskursen existerar enbart en acceptabel sexualitet – den heterosexuella, som beskrivs som det naturliga. Magnus Söderman uttrycker detta med att ”av naturen vill kvinnor ha män. Det är ett biologiskt faktum”.⁹⁰ Rörelsen är däremot tydlig i att distansera sig från, utesluta från diskursen, den sexualitet som inte syftar till reproduktion, icke-heterosexuella, vilka beskrivs som onaturliga och förkastliga.⁹¹ Den homosexuella identiteten ses av den nationalsocialistiska diskursen som hotande mot nationens, folkets, homogenitet. Detta förhållningssätt följer det synsätt på sexuella perversioner som är skadliga för nationens hälsa och befolkningstillväxten – ett synsätt som George L. Mosse visar på var en av grundpelarna, liksom tron på nationens konsensus, för nationalismens nationsbygge under sent sjuttonhundratals och tidigt artonhundratals.⁹²

I bevarandet av det nordiska folket och dess ras, spelar den rasbiologiska diskursen en avgörande roll inom rörelsen. Det är med hänvisning till den rätta reproduktionen och den svenska rasens kraftiga minskning i förhållande till ”rasfrämlingar” som den nationalsocialistiska rörelsen motsätter sig aborter, ”fosterfördrivning”. Rasens storlek är avgörande, enligt bl.a. Magnus Söderman, för om den svenska rasen skall överleva.⁹³ I NSF:s grundläggande ståndpunkter uttrycker de sig med att: ”Vi är motståndare till aborter som av bekvämlighetsskäl idag används samtidigt som tusentals barn importeras från främmande länder till Sverige”.⁹⁴

Begreppet ”bekvämlighetsskäl” skall ses i förhållande till sin motsats inom diskursen, vilket utgör skäl för rasens renhet och dess styrka. Det anses nämligen vara en moders plikt och den ”hjärtmodiga uppgiften” att genomföra en abort, ”avsluta kedjan”, i det fall då det kan finnas risk för att rasen försämras eller att foster har något funktionshinder och därigenom blir ”till

---

⁹⁰ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 2 s. 17.

⁹¹ Lund (2008-03-02) *patriot.nu*, Söderman (2008-03-02) *patriot.nu*

⁹² Mosse 1997:184f

⁹³ Söderman (2008-03-05) ”Svenska barn eller främlingar?” *patriot.nu*, Söderman (2008-03-02) *patriot.nu*.

⁹⁴ NSF – ”Grundläggande ståndpunkter”

en börda”.⁹⁵ Helena Östberg sammanfattar detta med ”att fördriva ett foster grundat på rasblandning eller redan uppkomna defekter torde vara att se som en samhällstjänst i ordets rätta bemärkelse”.⁹⁶ Magnus Söderman citerar Herman Lundborg kring ”symtomen på en döende nation” som menar att ”kvinnornas strävan efter frihet. De undandraga sig i allt högre grad sina plikter som mödrar... födelsefrekvensen sjunker”/.../”tomrummen som på detta sätt uppstå inom landet, fyllas genom invandring från andra länder...”.⁹⁷ På samma sätt menar Helena Östberg att den svenska rasen hotas genom att kvinnor över lag tenderar till att vänta längre och längre med att skaffa barn, till förmån för en egen yrkeskarriär, något som kan hota deras fertilitet, enligt Östberg, och därigenom rasens fortlevnad.⁹⁸

9.6 Kvinnan som offer

Offerkonstruktionen av kvinnan utgör en av hörnstenarna i den nationalsocialistiska rörelsens retorik under 2000-talet. Konstruktion av kvinnan är knuten till den konstruktionen av mannen som heroisk och kvinnans försvarare och denna starka dikotomi mellan könsrollerna är avgörande för idén kring det nationalsocialistiska samhällets upprätthållande. Den återkommande offerkonstruktionen förekommer främst i artiklar och texter som kritiserar det mångkulturella samhället. I dessa texter förekommer oftast en dubbel symbolik där kvinnan uppmålas som offer för det mångkulturella samhället. Bilden av den svenska kvinnan som våldtas, misshandlas och förtrycks av ”främlingar” och därigenom blir offer för det samhälle som fört dem hit – det mångkulturella. Inom den nationalistiska diskursen utgör kvinnan, enligt samhällsvetaren Maud Eduards, en symbol för nationen. När man personifierar Sverige i olika sammanhang benämns det som Moder Svea. När rörelsen beskriver hur en ”främlingar” våldtar en svensk kvinna utgör detta även en symbolism för det mångkulturella samhället, ”främlingarna”, våldtar Sverige – Moder Svea. Denna symboliska våldtäkt av Sverige och dess kvinnor anses, inom den nationalsocialistiska rörelsen, vara något som sopas under mattan till förmån för den liberala tanken om ”allas lika värde” och den massmediala och politiska propagandan för det mångkulturella samhället.⁹⁹

Det är inte enbart genom artiklar rörande våldtäkter och misshandlingar, där förövaren betecknas som främling, som ligger till grund för offerkonstruktionen. SMR är tydlig på att

---

⁹⁵ Söderman (2008-03-02) *patriot.nu*

⁹⁶ Östberg (2008-03-02) *patriot.nu*

⁹⁷ Söderman (2008-03-05) *patriot.nu*

⁹⁸ Östberg (2008-03-02) *patriot.nu*

⁹⁹ Eduards (2007:41) *Kroppspolitik – Om Moder Svea och andra kvinnor*, ”Ännu en svensk flicka offer för mångkulturen” (2004) *DSN* nr. 2, Svensson (2008-03-05) ”Bekom medias smånotiser” *den-svenske.com*

understryka mannens och rörelsens uppgift i att försvara och skydda ”de fysiskt svagare medlemmarna av vårt folk”. Detta anses mer aktuellt då ”laglösheten breder ut sig och särskilt åldringar och kvinnor blivit lovliga byten för främlingarnas övergrepp”.¹⁰⁰ Magnus Söderman påtalar även att ”den unga kvinnan verkar lättare att påverkas av fiendens destruktiva propaganda än den unga mannen”, vilket han får medhåll av Maria som uttrycker detta med att ”kvinnan är mycket mer mottaglig för den destruktiva propagandan” och hänvisar till bl.a., enligt henne, förkastliga och demoraliserande tv-program och tidningar.¹⁰¹ Denna mottaglighet gör att svenska kvinnor vänder sig till de, som NSF-partiorganisatör Anders Ärleskog, benämner det ”’exotiska och spännande’ männen”, vilket oftast blir deras och rasens fall.¹⁰² Denna massmediala propaganda ”om det ”positiva med rasblandning”” anses i en artikel i DSN varit den mördade Marcellas fall då hon inledde ett förhållande med en ”rasfrämling”. DSN beskriver anledningen till det tragiska utfallet, då Marcella bragdes om livet, som en direkt konsekvens av ”rasblandning” då den påstådda förövarens fader kom från Pakistan medan hans moder hade svenskt ursprung.¹⁰³

10. Sammanfattning och slutsatser

Kvinnobilden inom den nationalsocialistiska rörelsen framstår som relativt entydig, med några få undantag, och är starkt knutet till den rasbiologiska diskursen. Rörelsen präglas av ett klassiskt särartstänkande, där kön främst ligger till grund för arbetsfördelningen och där moderskapet och hemmet är helgat åt kvinnan. Inom den rasbiologiska diskursen ses reproduktionen av den rätta avkomman som nödvändig för rasens överlevnad, i vilken kvinnan, i egenskap av moder, har en central och ärofylld roll. Uttrycket ”det personliga är politiskt” stämmer till viss del in på vad rörelsen anser, samtidigt som man kan dra det till sin spets där det inte finns något personligt i kampen för rasen. I sitt motstånd mot abort går rörelsen emot ett av de mest klassiska feministiska projekten i kvinnans kontroll över sin egen kropp, vilken i den nationalsocialistiska diskursen är underordnad rasen och nationens bästa. Inom diskursen är kroppen, precis som Lisa Pine visar på, inte längre en privat utan en offentlig och politisk angelägenhet.¹⁰⁴

Denna diskurs skapas inte i ett vakuum, utan är i allra högsta grad en del i sitt materiella sammanhang och kontext. 1930-talets rörelse existerade i en värld, vilken nyligen har upplevt

---

¹⁰⁰ SMR (2008-03-02) ”Våra punkter i korthet”

¹⁰¹ Söderman (2003) *Nationellt Motstånd* nr. 1 s. 12f

¹⁰² Ärleskog (2003) *DSN* nr. dec, s. 3

¹⁰³ ”Ännu en svensk flicka offer för mångkulturen” (2004) *DSN* nr. 2

¹⁰⁴ Pine 1999:3

konsekvenserna av spekulationskapitalismen genom börskrascherna i USA. Stora mängder människor i Europa gick utan arbete, så även i Sverige. Till följd av de ekonomiska förhållandena hade fler kvinnor tvingats ut från hemmen till förvärvsarbete. Inom flera områden konkurrerade de lågavlönade kvinnorna ut männen, vilket skapade en frustration bland dessa. Det är enkelt att se kvinnan som förtryckt av, och som ett offer för, den nationalsocialistiska världsåskådningen, vilken bl.a. tvingade in dem i hemmen för att föda barn för nationen. Självklart finns det grund för denna offermodell, men jag vill, liksom bl.a. Claudia Koonz gör, komplicera denna bild av kvinnan inom rörelsen. Hur kommer det sig att kvinnor valde, och fortfarande idag väljer, den nationalsocialistiska rörelsen med dess kvinnobild? Kan man se kvinnornas subjektiva handlande som en aktivt vald strategi i förhållande till en passiv offerbild? Dagens rörelse, under 2000-talet, existerar i ett ganska skilt klimat och kontext från 1930-talets rörelse. 1930-talets rörelse uppstod och verkade parallellt med den tyska rörelsen, vilken på många sätt påverkade den svenska miljön, både med positiva och negativa konsekvenser för rörelsen. Idag lever vi med det historiska facitet på vilka konsekvenser den nationalsocialistiska och fascistiska ideologin får. Mycket till följd av andra världskrigets humanitära konsekvenser har den svenska flyktingpolitiken förändrats, vilket har inneburit ett kontinuerligt intag av flyktingar från olika delar av världen till vårt samhälle. Den sociala segregationen har ökat till följd av lågkonjunkturer under slutet av 1900-talet, vilket bl.a. har inneburit att individer och familjer med utomvästeuropeiskt ursprung centrerats till miljonprogramsförorter kring storstäderna.

10.1 Historian, kvinnan och idealen

Kvinnoidealet inom rörelsen är starkt klassmärkt och tätt sammanvävt med ett medelklassens hemmafruideal. I förhållande till socialismen vill nationalsocialismen, i maktposition, återföra ekonomiskt kapital till hemmet, genom höjda löner, för att kunna möjliggöra att kvinnan stannar kvar i hemmet. Detta innebär främst en möjlighet för medelklasskvinnorna, att inte tvingas ut i förvärvsarbete, något som mer eller mindre är ett måste för arbetarklasskvinnan för familjens överlevnad. Den nationalsocialistiska världsåskådningen är starkt beroende av starka och fasta normer och värdegrunder, både på det ontologiska och det epistemologiska planet, främst för att stärka gruppen och för att på ett tydligt sätt distansera sig ifrån tvivelaktiga företeelser, utanför denna. Den normativa femininiteten konstrueras utifrån disidentifikation - vad den inte är. Flera av de företeelser som den normativa femininiteten, inom rörelsen, konstrueras emot, är starkt knutna till den skambelagda arbetarklasskvinnan

som t.ex. sexualiserad och osund. Rörelsens starka avstånd från kvinnligt förvärvsarbete, där andelen kvinnor från arbetarklassen var stor, är ännu ett exempel. I likhet med vad Skeggs visar i sin studie konstrueras lösaktiga kvinnor inom rörelsen som den normativa femininitetens motpol. Genom moderskapet kämpar kvinnorna för att inte bli maktlösa i sexuella konfrontationer, där de i historien har tilldelas en position som sexualiserade varelser, vilket har inneburit en inskränkt position i diskursen. Moderskapet kan ses som en försvarsstrategi mot att bli sexualiserad.¹⁰⁵

Under 1930-talet är den nationalsocialistiska diskursen starkt påverkad av andra genusediskurser inom samhället. Flera av de idéer kring kön och arbetsfördelning ska inte ses som unika för rörelsen. Denna rörelse var i allra högsta grad, i vissa frågor bl.a. moderskapet, en del av det rådande samhälliga kontexten. Organiseringen kring moderskapet inom vissa delar av kvinnorörelsen kan ses som ett kraftfullt vapen i kampen mot patriarkatet. Undersökning av den manliga/kvinnliga tudelningen som ett ömsesidig underbyggande, snarare än två motsatta sfärer av patriarkatet, vilken historiegrafiskt producerar ett nytt maktparadigm. Den kvinnliga sfären utgör i sig inte längre en självständig moralisk och kulturell position i motsatsposition till den manliga sfären. En av de breda historiegrafiska konsekvenserna av den tidiga feministiska forskningens grundantagande var att kvinnor enbart kan vara offer för patriarkatet.

I debatten kring Caludia Koonzs *Mothers in fatherland* och i senare forskning beskrivs nationalsocialismen och andra fascistiska ideologier som genomgående antifeministiska, något som delvis kan ses som problematiskt. Vad som egentligen menas med begreppet antifeminism är svår att svara på eftersom det sällan definieras. Historiker, däribland Gisela Bock, använder ofta begreppet vagt för att upprätthålla bilden av nazismens skadlighet för kvinnor. Detta innebär att nazismen inte skulle vara till någon fördel för kvinnor och därför inte heller kunna vinna dessas stöd. Begreppet antifeminism innebär därför en fallgrop, rent teoretiskt, då det förutsätter ett falskt medvetande. I avfärdandet av alla essentialistiska idéer om kultur framställs de grundläggande teoretiska föreställningarna om falskt medvetande som konstruktionen. Detta visar på hur historiker döljer frågan om kvinnors delaktighet i historien genom att reducera dem till offer. Problemet bakom begreppet feminism i historisk forskning visar på att det krävs en analys av historiska antagande, om feminism som en historisk kategori, utifrån dess historiska och geografiska kontext. I den tyska kontexten under 1930-talet, menar Koonz, att man kan se den nationalsocialistiska kvinnorörelsen i Tredje riket som

---

¹⁰⁵ Skeggs 1999:203, 216 Ofstad 1987:112ff

en förlängning av den traditionella tyska kvinnorörelsen, en rörelse som historiskt identifieras som feministisk.

I en patriarkal rörelse, och värld, som är starkt manligt dominerad väljer kvinnorna inom rörelsen att inte ta en direkt strid om de klassiskt sett manliga uppgifterna. För att uppnå en bättre position inom rörelsen väljer kvinnorna istället, liksom kvinnorna i Skeggs studie, att investera i sin femininitet för att markant ta avstånd ifrån det som sågs som förkastligt – arbetarklasskvinnan, vilken oftast, inom rörelsen, beskrevs som en maskuliniserad kvinna. I betoningen av moderskapet skapas det omvårdande jaget, den respektabla kvinna, i förhållande till begreppet omsorg: att ta hand om (göra) och att bry sig om (vara). Ett omvårdande jag som konstrueras och materialiseras genom konkreta omvårdningspraktiker, på samma sätt som genom investeringarna i sådana. I den stärkta hemmafrusrollen ges kvinnorna ett större ansvarstagande för hemmet och uppfostran, vilket stärker deras respektabilitet. Genom de hemmafruutbildningarna, som förordas i artiklar¹⁰⁶, möjliggörs en väg för arbetarklasskvinnor att investera sitt kulturella kapital i femininiteten och det omvårdande jaget – att vinna ett kulturellt erkännande som kvinna. Femininiteten tillgrips även för att undvika en förlust – ett sätt att skapa värde, både materiellt och kulturellt.¹⁰⁷

Judith Butler menar att man blir den man är genom det tilltal man erhåller. Det tilltalsnamn man får innebär att ens handlingsutrymme i stor utsträckning bestäms utifrån historiska och sociala förställningar som är knutna till tilltalsnamnet. På samma sätt innebär namngivningen att man är sedd och har tilldelats en plats i den sociala ordningen. Detta är en process som är fundamental för människans möjlighet att handla. Att identifiera sig med sitt namn blir ett sätt att bekräfta sin existens, samtidigt som ens handlande i sin identitet innebär ett ifrågasättande av denna. I de nationalsocialistiska kvinnornas fall, anser jag, att deras starka betoning av sin kvinnlighet och moderskapet möjliggjorde ett handlande inom en diskurs vilken de inte ägde tillträde till. I sin starka etikett som kvinna och kamrat vidgar kvinnorna sitt handlingsutrymme genom sitt subversiva handlande – genom att aktivt delta i det politiska arbetet och utföra de klassiska manliga företeelser som att marschera. Den starka gränsdragningen mellan kamrat och kvinna ifrågasätts genom kvinnornas handlande.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Hansegård (1934) *DSN* 5/7, Malmgren (1939) "Kvinnan och nationalsocialismen" *DSN* 29/6.

¹⁰⁷ Skeggs 1999:91ff, 100, 163 G.O.T. (1933) *DSN* 1/8.

¹⁰⁸ Butler 2005:191ff

10.2 Förändringar, likheter och säregenhet

Motståndet mot 1930-talets kvinnorörelser och 2000-talets feminism kan ses som att kvinnorna inte identifierade sig som ”kvinna” i förhållande till feminismen. Främst därför att detta innebär en identifiering med en svaghet och att distansera sig från sig själv i en subjektsposition. Hilma Hansegård är ett tydligt exempel på hur klass påverkar vilka subjektspositioner som är tillgängliga, där hennes klassposition innebär att hon inte behöver investera i sin femininitet för att uppnå respektabilitet.¹⁰⁹ Jacques Derrida har utarbetat begreppet ”konstitutiva yttre”. Dess syfte är att framhäva det faktum att skapandet av identiteter alltid implicerar etablerandet av en skillnad. Denna skillnad är ofta konstruerad i form av en hierarki, till exempel mellan form och innehåll, vitt och svart, man och kvinna, etcetera. Genom att betona det faktum att det yttre är konstitutivt åskådliggör detta begrepp omöjligheten i att göra en absolut distinktion mellan inre och yttre. Den andres existens utgör grunden för min identitet eftersom jag inte kan ha en identitet utan den andre. Denna form av identifikation för rörelsen kollektivt är tydligt i det flertalet artiklar som främst behandlar utomvästeuropeiska personer, i Sverige, och deras mer eller mindre brottsliga aktiviteter. Det blir avgörande för männen i rörelsen att kunna identifiera våldtäktsmän, kvinnomisshandlare och kvinnoförtryckare som utomvästeuropeiska för att markera avståndet till dem själva, men även för att identifiera sig själva som kvinnornas och nationens försvarare i förhållande till dess fiender. Identifikation av män som försvarare menar Maud Eduards sker i den nationella diskursen genom distinktionen mellan de goda männen och de andra.¹¹⁰

Idéerna och föreställningarna inom den nationalsocialistiska rörelsen har, som min materialgenomgång visar, inte förändrats eller omvärderats nämnvärt på en övergripande nivå. Diskursen syntes inte nämnvärt ha påverkats av mer än sjuttio år av förändring. De grundläggande mästernsignifikanterna som t.ex. rasbiologin, enhetstanken och familjen, vilka rörelsen bygger på och är organiserade kring, står mer eller mindre intakta. Det som framgår av min materialgenomgång är enbart mindre nyanseringar av olika frågor och vilket utrymme som dessa har tilldelats av tidens rörelse. Ett exempel på detta är frågan kring sexualiteten som under 1930-talet omtalades och beskrevs utifrån vad som kunde anses var bäst för rasen och nationen. Under 1930-talet ansågs sexuella aktiviteter som inte åsyftade till att leda till reproduktion som tvivelaktiga och i vissa hänseenden som pervetioner. Detta betonas inte lika strakt i dagens rörelse, som dock tar upp heterosexualiteten som det naturliga och enda

---

¹⁰⁹ Skeggs 1999:152, 249, Malmgren (1939) *DSN* 29/6 s. 4.

¹¹⁰ Mouffe 2007:24f, Eduards 2007, bl.a. ”Ännu en svensk flicka offer för mångkulturen” (2008-04-15) *den-svenske.com*

tänkbara, men påtalar inte vikten av att varje sexuell förbudelse eller aktivitet måste, eller bör, leda till reproduktion. Detta tyder på att den nationalsocialistiska diskursen, om dock marginellt, har påverkats av den sexuella revolutionen under 1970-talet och den följande mer sexualliberala tanken.

I den parallella studien av dessa två tidsperioder framkommer mer subtila förändringen som har skett. Vissa frågor får olika mycket plats och utrymme vid olika tidsperioder, vilket ytterst kan anses vara påverkat av en kontext som diskursen verkar i. Ett exempel på detta kan vara uppsatsens huvudämne, kvinnan inom nationalsocialismen, som vid de olika tidpunkterna kopplas och diskuteras i förhållande till olika företeelser i det då och nutida samhället. I dagens rörelse kopplas kvinnan ofta till invandringen och den problematik som den medför i form av våldtäkter och andra våldsyttningar mot kvinnor från s.k. främlingar. Denna bild av kvinnan, som offer för främlingar, förekom även under 1930-talet, men var långt ifrån lika utbredd och återkommande i retoriken. Under 1930-talet kopplades kvinnan, i texter och diskussioner, tydligare till hennes roll i det kommande nationalsocialistiska samhället, som då ansåg ligga inom en snar framtid, i förhållande till dagens mer ideologiska texter. Under 2000-talet placeras kvinnan i större utsträckning i det samhälle där hon lever och ges utifrån detta råd om hur hon bör handla här och nu, bl.a. genom råd om valet av partner och hur många barn en god nationalsocialistisk moder bör sätta till världen för att, på ett personligt plan, säkra rasen. Denna förändring bör dock ses i sin idéhistoriska kontext då den svenska rörelsen till stor del lever på den Nazitysklands framväxt under 1930-talet och det nationalsocialistiska samhället ses inte som lika avlägset, både tidsmässigt och geografiskt, till skillnad från dagens kontext.

Ser man till de två vitt skilda kontexterna som dessa rörelser verkade och verkar i att ges även möjligheten att förstå varför 1930-talet kan ses som rörelsens höjdpunkt med flest parlamentariska framgångar. Om man blickar tillbaka på 1930-talet ser man att det är ytterst få rena åsikter och idéer, främst kring kvinnan, som egentligen kan sägas utmärker rörelsen i den kontext som den verkar i. Under mellankrigstiden blossar det upp två samhällsövergripande debatter som tydligt påverkade synen på kvinnan och hennes roll i Sverige. Den första är befolkningsdebatten, som under 1930-talet fick ytterligare fart genom Alva och Gunnar Myrdals bok *Kris i befolkningsfrågan*, vilken uppmärksammade vikten av moderskapet för nationens välmående. Maud Eduards visar på hur moderskapet, i den samhälliga debatten, blev en produkt av en nationell diskurs och en hem- och familjediskurs. I erkännandet av reproduktionens betydelse tilldelades kvinnan, i egenskap av moder, under 1930-talet ett större inflyttande, något som bl.a. Ellen Key förespråkade med hjälp av hennes

begrepp "samhällsmodern". 1928 introducerade Per-Albin Hansson folkhemmet, vilket betonade sammanhållning, enighet, i vilken enskilda gruppers intressen var underordnade nationens intressen. I likhet med andra europeiska länder och Sovjetunionen under 1920- och 1930-talet var familjen och moderskapet underordnat det nationella intresset. Folkhemmet blev en symbol för den svenska nationella gemenskapen och konstruerades av två ord "folk" och "hem" vilket betonade en homogenitet och geografisk avgränsning och distansering i begreppet "hem". Folkhemmet var inte enbart ett socialdemokratiskt begrepp utan användes under mellankrigstiden av samtliga partier, dock med vissa skillnader i innebörden. I förhållande till folkhemmet och Keys samhällsmoder växte det under 1920- och 1930-talet fram ett rationellt husmodersideal, vilket betonade en effektivisering av hushållsarbetet bl.a. med hjälp av utbildning.¹¹¹

Den andra breda debatten i Sverige under mellankrigstiden var nedrustningsdebatten, som öppnade för en vidgning av begreppet kvinna inom den nationella diskursen. I debatten menade högern att familjen, äktenskapet och goda seder skulle hotas av nedrustningen. På bl.a. affischer beskrevs familjen och hemmet som symboler för det goda nationella Sverige, vilket inre hotades av socialisterna och utifrån av Sovjetunionen. Mannen framhölls av högern som försvararen av sina familjer och gavs mannen inte möjlighet till detta sågs han, i kvinnornas ögon, inte som man. Kvinnan deltog aldrig i nationens försvar som individ, utan alltid utifrån sin familjeroll som moder eller dotter. Högern använde, likt nationalsocialisterna, sig av forntida kvinnliga förebilder, däribland Kristina Gyllenstierna. Historikern Charlotte Tornbjer visar på hur diskursen kring den heroiska och den krigiska kvinna, under mellankrigstiden, kopplas till myten om Kristina Gyllenstierna, som då männen svek övertog deras plats i förvaret. I myten betonas dock att Gyllenstierna återvänder till normen - sin husmodersroll. Den krigiska kvinnligheten omtalas enbart i förfluten tid, vilket innebär att de dåtida genuskonstruktionerna ej ifrågasätts. Tornbjer visar däremot att myten om Kristina Gyllenstierna under mellankrigstiden ledde till att kvinnorna fick möjlighet att aktivt agera på den militära arenan.¹¹²

Utifrån dessa historiska iakttagelser framstår den nationalsocialistiska rörelsen som tämligen likriktad med den då rådande samhällsdebatten. Idag lever däremot dock nästintill samma idéer kvar inom rörelsen, men i en vitt skild samhällig kontext som bidrar till att marginalisera denna. Den nationalsocialistiska diskursens knutpunkter och myter är konstruerade utifrån historisk produktion av idéer som mer eller mindre har förekommit inom

---

¹¹¹ Eduards 2007:21f, 41f, Tornbjer (2002:19f, 34ff, 258, 264) *Den nationella modern*

¹¹² Tornbjer 2002:213f, 219f, 251ff, 255

den breda politiska debatten i svensk historia. Denna historiska förankring möjliggör myternas organiserings grund, då dess medlemmar kan relatera och knyta an till dess nodalpunkter utifrån en historisk kontext. Min studie har visat på, likt Gottleibs och Koonzs, att det inte går att tala om något historiskt kvinnligt kollektiv eller systemskap i frågan kring valet av politisk organisering. Att förhålla sig till kvinnorna inom rörelsen som specifikt lurade lämnar efter sig essentialistiska antagande kring kön som inte är önskvärda. I ett samhälle där den politiska skalan krymper, i form av att de etablerade partierna hänvisar till likartade förklaringsmodeller och grundantagande, samtidigt som det existerar avgörande sociala problem, som på många sätt påverkar människors vardag, riskerar människor, oavsett kön, som inte delar den gängse politiska uppfattningen att söka sig bort från de etablerade partierna. I ljuset från detta framstår den högerextrema miljön och dess rörelser, med relativt enkla förklaringsmodeller, som reellt politiskt alternativ.

11. Litteratur

- Althusser, Louis (1976) *Filosofi från proletär klasständpunkt*, Cavefors
- Berggren, Lena (2002) ”Den svenska mellankrigsfascismen”, *Historisk tidskrift* nr. 3
- Blomquist, Maria (2006) ”Allt fler kvinnor söker sig till extremhögern”, *Expo* nr. 2
- Butler, Judith (2005) *Könet brinner!*, Natur och Kultur
- Dalsbro, Anders (2006) ”Våldtäkter som propagandavapen” *Expo* nr. 2
- Dalsbro, Anders (2008) ”Över 1000 nazistiska aktiviteter under 2007”, *Expo* nr. 1
- Durham, Martin (1998) *Women and Fascism*: London
- Eduards, Maud (2007) *Kroppspolitik – Om Moder Svea och andra kvinnor*: Atlas
- Eldén, Sara (2005) ”Att fånga eller bli fångad i diskursen? Om diskursanalys och emancipatorisk feministisk metodologi”, i: *Att utmana vetandets gränser*, red. Mulinari, Diana, Lundqvist, Åsa, Davies, Karen, Liber förlag
- Foucault, Michel (1993) *Diskursens ordning*: Brutus Östlings bokförlag
- Foucault, Michel (2002) *Sexualitetens historia 1 – Viljan att veta*: Diados
- Foucault, Michel (2003) *Övervakning och straff*: Arkiv
- Gestrin, Håkan (2007) *Högerextrema rörelser och deras symboler*: Natur & Kultur
- Gottlieb, Julie V (2003) *Feminine Fascism*: I.B. Tauris &Co Ltd
- Griffin, Roger (1993) *The Nature of Fascism*: Routledge
- Grossmann, Atina (1991) ”Feminist Debates about woman and National Socialism”, *Gender & History* nr. 3.
- Haraldsson, Annie (2006) ”Kvinnorna går samman” *Expo* nr. 2
- Koonz, Claudia (1986) *Mothers in the fatherland*: The Trinity Press
- Larsson, Jenny (1996) ”Nazismens kvinnor”, *Expo* nr. 4/5
- Larsson, Reidar (2006) *Politiska ideologier i vår tid*: Studentlitteratur
- Liedman, Sven-Eric (2006) *Från Platon till kriget mot terrorismen*: Albert Bonniers Förlag
- Lööw, Heléne (1989) ”Juridiken som politiskt vapen”, *Retfærd* nr. 47
- Lööw, Heléne (1990) *Hakkorset och Wasakärven: en studie i nationalsocialismen i Sverige 1924-1950*: Historiska Institutionen Göteborg
- Lööw, Heléne (1992) ”Tant brun - män och kvinnor i vit makt världen och de nationella leden 1930-1992”, *Historisk Tidskrift* nr. 4
- Lööw, Heléne (2004) *Nazismen i Sverige 1924-1979*: Ordfront Förlag
- Mouffe, Chantal (2007) ”Hegemoni, Makt och kulturens politiska dimension”, i: *Konst, makt och politik*, Raster Förlag

Mosse, George L. (1997) *Nationalism and Sexuality*: Howard Fertig
Ofstad, Harald (1987) *Vårt förakt för svaghet*: Prisma Magnum
Pine, Lisa (1999) "Girls in Uniform", *History Today* nr. 3.
Skeggs, Beverley (1999) *Att bli respektabel*: Daidalos
Tornbjer, Charlotte (2002) *Den nationella modern*: Nordic Academic Press
Winther Jörgensen, Marianne & Philips, Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*: Studentlitteratur

11.1 Källor

Berglund, Åke (1937) "Betänkandet i Sexualfrågan", *Nationell Socialism* nr. 2.
Berglund, Åke (1937) "Kvinnans uppgift i den nationalsocialistiska staten", *Nationell Socialism* nr. 7-8.
Clave, Hans (1934) "Sexuell upplysning", *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. 8/3.
Gernandt, Edward (1935) "Fosterfördrivningsfrågan och nationalsocialismen", *Nationell Socialism* nr. 9.
G.O.T. (1933) "Nationalsocialismen och kvinnan", *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. 1/8.
Hansegård, Hilma (1934) "Kvinnan i den nat. soc. staten", *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. 5/7, 12/7.
Hansegård, Hilma (1935) "Äktenskapets kris och nydaning", *Nationell Socialism* nr. 2
Malmgren, Eva (1939) "Kvinnan och nationalsocialismen", *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. 22/6, 29/6, 6/7.
Rabe, Sofia (1935) *Kvinnan i den nationalsocialistiska staten*: Svea Rikes Förlag
Söderman, Magnus (2003) "Den feminiserade mannen..." *Nationellt Motstånd* nr. 2.
Söderman, Magnus (2003) "Kvinnan och kampen", *Nationellt Motstånd* nr. 1.
Söderman, Magnus (2004) "Om enighet", *Nationellt Motstånd* nr. 5.
"Ännu en svensk flicka offer för mångkulturen" (2004) *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. 2
Ärleskog, Anders (2003) "Systematisk våldtäkt på svenska kvinnor", *Den Svenske Nationalsocialisten* nr. dec

11.2 Internetmaterial

Björnekärr, Elsie (2008-03-02) ”Den nordiska kvinnans sanna väsen”

<http://www.den-svenske.com/txt/EEZuuZZlpVYsAhqIn.shtml>

Lund, Klas (2008-03-02) ”En varning från svunna tider”

<http://patriot.nu/artikel.asp?artikelID=902>

NSF – ”Grundläggande ståndpunkter” (2008-03-02)

<http://www.nsfront.info/standpunkter.shtml>

Redaktionen (2008-03-02) ”Intervju med Niklas Frost flickvän”

<http://patriot.nu/artikel.asp?artikelID=1057>

SMR – ”Våra mål i korthet” (2008-03-02) <http://patriot.nu/punkter.asp>

Svensson, Anders (2008-03-05) ”Bakom medias smånotiser”

http://www.den-svenske.com/2008-03-05-bakom_medias_smanotiser.html

Söderman, Magnus (2008-03-02) ”Till den svenska ungdomen”

<http://patriot.nu/artikel.asp?artikelID=843>

Söderman, Magnus (2008-03-05) ”Svenska barn och främlingar?”

<http://patriot.nu/artikel.asp?artikelID=941>

Östberg, Helena (2008-03-02) ”Brister i föräldraskap inför moderskap och kvinnlighet”

<http://www.den-svenske.com/txt/EpyyZuluZAVTTHKyEm.shtml>